

SCAN MENS EN MAATSCHAPPIJ DEEL II

Inzicht en grip
op het maatschappelijk domein

september 2022

Colofon

Realisatie: Domein Mens en Maatschappij Gemeente Moerdijk

Ambtelijk opdrachtgever: M.J.A. Hiel, Domeinregisseur Mens en Maatschappij

Bestuurlijke opdrachtgevers: Wethouders P.M. Joosten-Wesselius en G.J.M. Blom

Tekst hoofdstuk 1: tar&zo

Opmaak: Afdeling Communicatie Gemeente Moerdijk

Fotografie: Marcel Otterspeer, Gert van der Ros, Kees Winkelman, Shots by Yvon, Gemeente Moerdijk

Uitgave: september 2022

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Gemeente Moerdijk.

Inhoud

Hoofdstuk 1.1. De leefgebieden	4
1. Opvoeden en opgroeien	10
2. Onderwijs	18
3. Fysieke en mentale gezondheid	24
4. Werk	31
5. Mobiliteit	36
6. Financiën	40
Hoofdstuk 1.2. Thema's	48
• Verwijzers	49
Hoofdstuk 2: Producten en aanbieders per leefgebied	52
1. Opvoeden en opgroeien	56
2. Onderwijs	58
3. Fysieke en mentale gezondheid	60
4. Werk	64
5. Wonen	66
6. Financiën	68
7. Algemeen dagelijks leven	70
8. Veiligheid	73
9. Sociale Participatie	74
10. Mobiliteit	
Hoofdstuk 3: Conclusies	75

Inleiding

De meeste mensen in Moerdijk zijn zelfredzaam. Ze kunnen voorzien in de zorg voor zichzelf, hebben een inkomen, onderdak, houden hun gezin draaiende, kunnen deelnemen aan de samenleving en problemen van alledag oplossen. Maar dit is niet voor iedereen weggelegd. 15% van de volwassenen kreeg in 2017 hulp en ondersteuning (bron: Sociaal Cultureel Planbureau) en 10% van de kinderen tot 23 jaar kreeg in 2021 een vorm van jeugdzorg (bron: CBS)

Voor diegenen voor wie zelfredzaamheid niet vanzelfsprekend is, is er hulp en ondersteuning. Een deel van de hulp wordt geboden door de gemeente. In totaal voert de gemeente hiervoor 28 wetten en ruim 270 taken uit. Daarnaast voeren we taken uit op basis van lokaal en regionaal beleid.

We ondersteunen onze inwoners op tien leefgebieden. Tien pijlers van ieders dagelijks leven met als doel zelfredzaamheid en meedoen: beperkingen oplossen, verkleinen of beter nog: voorkomen.

1. Opvoeden en opgroeien	6. Financiën
2. Onderwijs	7. Algemeen dagelijks leven
3. Fysieke en mentale gezondheid	8. Wonen
4. Werk	9. Sociale participatie
5. Mobiliteit	10. Veiligheid

Een deel van onze taken is specifiek gericht op preventie en meedoen; Hierbij stimuleren we zoveel mogelijk de inzet van het eigen sociale netwerk en het gebruik maken van allerlei basisvoorzieningen zoals huizen van de wijk en deelname aan sport en cultuuractiviteiten. Inwoners kunnen hiervoor gebruikmaken via zogenaamde vrij toegankelijke voorzieningen. Een ander deel betreft ondersteuning en zorg waar een indicatie en/of beschikking voor nodig is. Met het uitvoeren van al deze taken willen we bereiken dat iedereen, van jong tot oud, kan deelnemen aan de samenleving. Dit doen we natuurlijk niet alleen, maar samen met maatschappelijke organisaties, zorgaanbieders en vrijwilligersorganisaties.

Aan het bieden van ondersteuning en zorg zitten grenzen, qua beschikbare personele capaciteit én budgetten. Als gemeente willen we zorg en ondersteuning beschikbaar stellen en houden voor de mensen die het echt nodig hebben. Ons motto daarbij is: licht waar mogelijk, zwaar waar nodig. Om hierbij verantwoorde en goed onderbouwde keuzes te kunnen maken, is de Scan Mens en Maatschappij opgezet. Dit is een breed en diepgaand onderzoek om zowel inhoudelijk als financieel meer inzicht in en grip op het domein Mens en Maatschappij te krijgen. De scan dient ook om beter te kunnen sturen op resultaat en samenhang van onze ondersteuning. En om een duidelijke visie voor de toekomst te kunnen vormen. Er is ook een financiële taakstelling gekoppeld aan deze opdracht. In de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024 wordt een besparing van 1,7 miljoen euro beoogd.

Scan Mens en Maatschappij in drie delen

In 2021 werkten we aan Deel I van de scan. Het was vooral een inventariserende fase:

- We maakten een profiel van gemeente Moerdijk met cijfers en data over financiën, gezondheid, zorg, onderwijs, werk en inkomen én voorzieningen vanuit de verschillende wetten. We vergeleken onze sociaal-maatschappelijke kenmerken met die van regiogemeenten en landelijke gemiddelden.
- We deden literatuuronderzoek naar de waarde van preventieve ondersteuning
- We brachten in kaart wat we feitelijk doen binnen het sociaal maatschappelijk domein en wat we moeten doen op basis van wettelijke en beleidsgrondslagen. Dit is een uitgebreide klus die gefaseerd wordt opgepakt en nog niet is afgerond.

Met Deel I van de Scan was een deel van de inventarisatie gereed. Maar zeker nog niet helemaal. Het sociaal maatschappelijk domein kent namelijk nog vele facetten: doelgroepen, toegang/loketten, verwijzers, producten/regelingen, werkwijzen, kosten, effecten van inzet, samenwerkingspartners etc. Die verschillende facetten worden in Scan Deel II en Scan Deel III in 2022 en 2023 – grotendeels door de medewerkers zelf naast het reguliere werk- onder de loep genomen. Tijdens de dataverzameling brengen we de inzichten bijeen die we fasegewijs opdoen.

Negen uitgangspunten

De gemeenteraad van Moerdijk stelde, naar aanleiding van de Scan Deel I, negen uitgangspunten vast voor het sociaal domein.

1. Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid;
2. Reablement (deels weer zelf taken kunnen oppakken)
3. Normeren (begrenzen van een zorgtraject, goed is goed genoeg, met welke resultaten zijn we tevreden?)
4. Normaliseren (niet altijd is een hulptraject nodig)
5. Investeren in preventie
6. Investeren in gezamenlijke visievorming met de maatschappelijke partners
7. Verdieping van de cijfers uit Scan Deel I
8. 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur
9. Minimale administratieve taken

Deze uitgangspunten zijn inmiddels opgenomen in het bestuursakkoord 2022 – 2026 en vormen de basis bij het maken en uitvoeren van toekomstig beleid.

Het voorliggende document

In het document dat voor u ligt, Scan Deel II komen de tot nu opgedane inzichten samen in uitgebreide teksten over de verschillende leefgebieden en een aantal thema's binnen het sociaal-maatschappelijk domein. De teksten in Hoofdstuk 1 beschrijven telkens de feitelijke situatie met vooral informatie over onze wettelijke en niet-wettelijke taken. Deze delen hebben een hoog informatief karakter. Daarna volgt een meer beschouwend gedeelte waarin tal van inzichten en kansen voor de toekomst de revue passeren. Sommige kansen zijn al vertaald in maatregelen voor 2023 en opgenomen in het document 'Scan Mens en Maatschappij, Maatregelen 2023.

Naast de leefgebieden brengen we ook andere zaken in kaart. In dit hoofdstuk zijn dat de zogenaamde Verwijzers. Verschillende organisaties, zowel formele als informele, kunnen inwoners doorverwijzen naar gemeentelijke voorzieningen. Formele verwijzers zijn bijvoorbeeld artsen, informele verwijzers zijn onder andere maatschappelijk werkers en leerkrachten.

Hoofdstuk 2 bevat schematische overzichten van de producten, diensten, regelingen per leefgebied, voorzien door de aanbieders die voor de uitvoering zorgen. Dit hoofdstuk toont de veelheid aan hulp en ondersteuning aan in verschillende categorieën (van licht naar zwaar) en de diversiteit in aanbieders.

In Hoofdstuk 3 leest u de conclusies.

Vooruitkijken naar Scan Deel III

We brachten nog niet alle leefgebieden en andere relevante thema's in beeld. De leefgebieden 1 tot en met 6 zijn uitgewerkt: Opvoeden en opgroeien, Onderwijs, Fysieke en mentale gezondheid, Werk, Mobiliteit en Financiën.

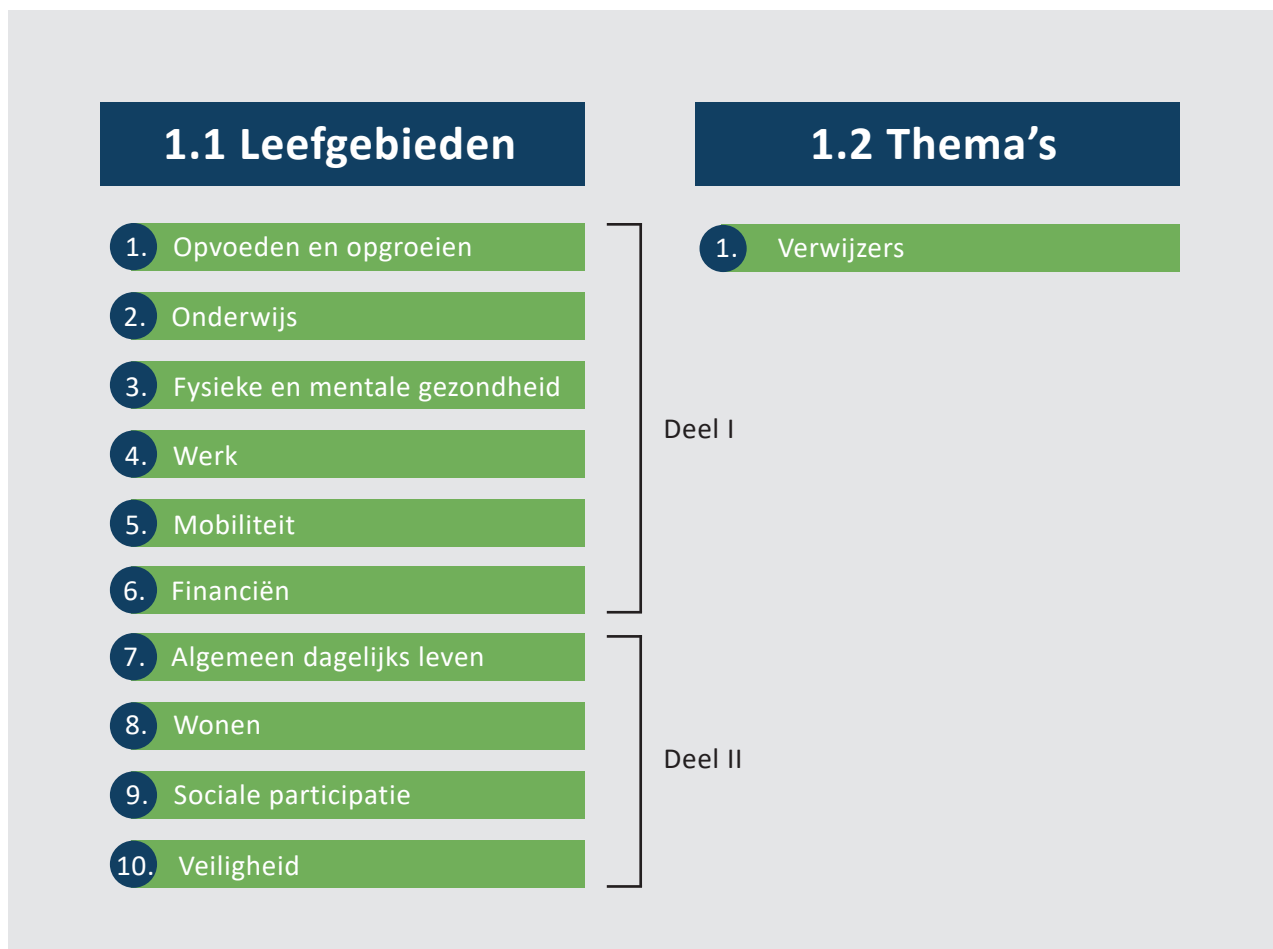
In de rest van 2022 én in 2023 richten we ons op de resterende leefgebieden, te weten: Algemeen dagelijks leven, Wonen, Veiligheid en Sociale participatie.

Hoofdstuk 1.1 De Leefgebieden

In dit hoofdstuk volgt uitgebreide informatie over zes leefgebieden en over het thema verwijzers. Alle teksten bestaan uit een feitelijk en een beschouwend gedeelte. In het feitelijke deel komen met name onze wettelijke en niet-wettelijke taken aan bod. In het beschouwende deel worden opgedane inzichten beschreven én – op basis van de negen uitgangspunten voor het sociaal domein – kansen die we in de toekomst kunnen verzilveren. We willen dit doen samen met onze professionele partners, talrijke vrijwilligers én natuurlijk de inwoners van gemeente Moerdijk.

1. Leefgebied Opvoeden en opgroeien

Hulp bij opvoeden en opgroeien: licht waar mogelijk, zwaar waar nodig

Opvoeden houdt in dat ouders hun kind begeleiden bij het opgroeien tot zelfstandige volwassene. Wanneer dit proces meer vraagt dan de ouder kan bieden, kunnen ontwikkeling en veiligheid van een jeugdige bedreigd worden. Dan is extra hulp en ondersteuning in de vorm van jeugdhulp en soms jeugdbescherming nodig. Op grond van de Jeugdwet is de gemeente hiervoor verantwoordelijk. Ons streven is dat kleine drempels in de opvoeding en ontwikkeling meer genormaliseerd worden en dat gemeente Moerdijk grenzen stelt aan de inzet van professionals en middelen. Alleen zo kunnen we passende ondersteuning beschikbaar houden voor de mensen die dit echt nodig hebben.

Wettelijke taken

Jeugdwet

De Jeugdwet regelt jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering; samen jeugdzorg genoemd.

Jeugdhulp

Jeugdhulp varieert van preventief aanbod tot lichte begeleiding of meer intensieve zorg. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdhulp. Denk aan hulp aan huis bij problemen in het gezin én aan ondersteuning bij psychische- en gedragsproblemen van kinderen en jongeren. Andere voorbeelden zijn een training weerbaarheid of sociale vaardigheden en logeeropvang. Meestal is jeugdhulp ambulante: een kind woont thuis en krijgt hulp op afspraak. Soms is het beter als kinderen tijdelijk ergens anders wonen: in een pleeggezin, gezinshuis, op een zorgboerderij of bij een jeugdhulpinstelling. Dit noemen we jeugdhulp met verblijf. Dit kan vrijwillig zijn of na een gerechtelijke uitspraak van een kindbeschermingsmaatregel; een ondertoezichtstelling, voogdij of een uithuisplaatsing.

In Moerdijk regisseert en levert het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) de jeugdhulp. Dit CJG is in het gemeentehuis gevestigd. Hier werken jeugdprofessionals, jongerenwerkers en jeugdverpleegkundigen.

Ouders en jeugdigen met vragen over opvoeden en opgroeien kunnen hier terecht voor vrijwillige jeugdhulp. Vanaf het ontstaan van een kinderwens tot de 18e verjaardag. Het CJG biedt advies en ondersteuning of doorverwijzing naar specialistische hulp. Daarnaast kunnen ook ketenpartners een beroep doen op het CJG voor advies. Medewerkers van het CJG zijn ook aanwezig op scholen en op sommige plekken ook in de kernen zoals bij de Vestkant in Klundert.

Wanneer bij een jeugdige of ouders een jeugdhulpvraag speelt, gaat een jeugdprofessional in gesprek met het gezin. Samen bekijken ze of en hoe het gezin de hulpvraag zelf kan oplossen. Bij voorkeur gebeurt dit op eigen kracht met steun van het eigen sociale netwerk of voorliggende voorzieningen als het consultatiebureau of de school. Is dat niet haalbaar, dan biedt de jeugdprofessional zelf hulp. Wanneer complexere ondersteuning nodig is, zorgt de jeugdprofessional dat passende niet-vrij toegankelijke zorg wordt ingeschakeld. Om alle stappen in het proces zorgvuldig te doorlopen, hebben negen gemeenten in de Jeugdhulpregio West-Brabant West een werkwijze ontwikkeld. Deze wordt kort en duidelijk toegelicht in het filmpje 'Werkproces Zorg voor Jeugd' op de homepage van www.jeugdhulpwbw.nl.

Jeugdbescherming

De Jeugdwet regelt ook kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering, samen jeugdbescherming genoemd. Als de veiligheid en/of ontwikkeling in gevaar is, kan de kinderrechter beslissen dat een kind onder toezicht (OTS) of voogdij geplaatst wordt. Dit gebeurt pas na onafhankelijk onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. In een kritieke situatie kan de rechter een kind onmiddellijk onder toezicht of uit huis plaatsen. Dat heet voorlopige ondertoezichtstelling (VOTS) of voorlopige voogdij (VOVO). Binnen drie maanden volgt een onderzoek en zitting om dit acute besluit te toetsen.

Jeugdreclassering

De jeugdreclassering is er voor jongeren die met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Jeugdreclassering ziet dan toe op het uitvoeren van de straf. De rechter kan ook oordelen dat een jongere, na een straf, begeleiding nodig heeft bij terugkeer naar de maatschappij.

Jeugdbescherming wordt uitgevoerd door gecertificeerde instellingen. Parallel hieraan kan een kind jeugdhulp ontvangen. De bekostiging van jeugdbescherming loopt via de gemeente.

Veiligheidsteam West-Brabant West

Bij zorgen over de veiligheid van minderjarigen, kan het veiligheidsteam van de regio West-Brabant West in actie komen. Naast CJG zijn Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdbescherming onderdeel van dit team. Gezamenlijk vormen zij een veiligheidsketen. Zij stemmen wekelijks met elkaar af welke stappen (en welk onderdeel van de veiligheidsketen) er in de complexe casuïstiek nodig zijn om veiligheid voor het kind te herstellen. De veiligheidsketen werkt met één zelfde document. De veiligheidskaart. Deze wordt door alle organisaties en het gezin gebruikt om de zorgen en gewenste ontwikkelingen vast te leggen.

Het veiligheidsteam treedt op als zorgen niet direct met een vrijwillige interventie of hulpaanbod kunnen worden weggenomen. Het in kaart brengen van de situatie is altijd de eerste stap. Het doel is steeds: de veiligheid van kinderen zo snel mogelijk herstellen. Wanneer nodig kan via het veiligheidsteam snel worden opgeschaald naar een onderzoek door de Raad van de Kinderbescherming of beschermingsmaatregel. Maar ook na een ingrijpende beschermingsmaatregel (via het zogenaamde gedwongen kader) verloopt de overdracht terug (naar het vrijwillig kader) via het veiligheidsteam vloeiend en in afstemming met alle betrokkenen.

'Handel alsof het je eigen kind is!'

Omdat in de jeugdbeschermingsketen vernieuwing nodig is, nemen gemeenten en ketenpartners in West-Brabant West deel aan een pilot binnen de landelijke proeftuin 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming'. In de nieuwe werkwijze staat gezinsgericht werken centraal. Daarnaast wordt gezocht naar oplossingen voor: het terugdringen van wachtlijsten bij de Raad voor de Kinderbescherming, de opnamestop Jeugdbescherming Brabant en problemen bij het vinden van personeel. Onze regio werkt nauw samen met West-Brabant Oost en Hart van Brabant. De proeftuin werkt vanuit de visie 'Handel alsof het je eigen kind is!'.

Wet passend onderwijs (zie ook leefgebied Onderwijs)

De Wet passend onderwijs stelt dat alle kinderen recht hebben op een plek op een school die bij hen past. Ook als zij extra ondersteuning nodig hebben. Samenwerkingsverbanden van scholen hebben de taak om hiertoe een ondersteuningsplan op te stellen. Een samenwerkingsverband is verplicht het ondersteuningsplan af te stemmen op het beleidsplan jeugdhulp van de gemeente. In Moerdijk maken een jeugdprofessional, expert leerlingenzorg en jeugdverpleegkundige jaarlijks een rondje langs de scholen om afspraken te maken over de samenwerking.

Wmo, Wet langdurige zorg (Wlz) en Zorgverzekeringswet

Naast de Jeugdwet zijn er andere wetten op basis waarvan cliënten ondersteuning kunnen krijgen. Vanaf de 18e verjaardag gaat begeleiding vanuit de Jeugdwet doorgaans over naar de Wmo. Intensieve en permanente zorg valt niet onder de Jeugdwet of Wmo, maar onder de Wet langdurige zorg. Sommige therapieën worden gedekt door de aanvullende zorgverzekering, zoals speltherapie, creatieve therapie en psychosociale therapie.

Niet-wettelijke taken

Alle taken van gemeente Moerdijk op het gebied van jeugdhulp zijn te herleiden naar de Jeugdwet. Behalve de preventieve taken, die vallen onder de Wet Publieke Gezondheid. Onze gemeente is wel vrij om eigen werkwijzen te kiezen en lokale accenten te leggen. Zo kiest Moerdijk bijvoorbeeld voor een sterke focus op eigen kracht. Bij voorkeur overwinnen gezinnen zelf opvoed- en opgroei problemen, gesteund door het eigen netwerk. 'Goed genoeg ouderschap' en 'normaal leven als vertrekpunt' worden als principe gehanteerd. Het is dus niet vanzelfsprekend meteen specialistische jeugdhulp te verlenen. Een ander voorbeeld is de sterke samenwerking tussen jeugdprofessionals, jeugdverpleegkundigen en jongerenwerkers in het voorliggend veld (dit zijn alle vrij toegankelijke voorzieningen). Door samen te werken aan preventie binnen gezinnen, profiteren kinderen en ouders optimaal van de brede expertise. Zo kan een jeugdprofessional ouders ondersteuning bieden bij opvoedvragen in de puberteit, terwijl een jongerenwerker de jeugdige coacht bij talentontwikkeling (zie ook leefgebied Gezondheid).

Gemeentelijke doelen

De overkoepelende doelstelling van onze gemeente luidt als volgt: 'In samenwerking met onze ketenpartners zetten wij ons in voor het verstevigen van eigen kracht van de inwoner. Jeugdigen in gemeente Moerdijk groeien zelfredzaam op in een veilige leefomgeving met een steunend (sociaal) netwerk, waarin zij zich gewaardeerd, geaccepteerd en beschermd voelen. Zij kunnen zich optimaal ontwikkelen en deelnemen aan de maatschappij'.

Onze visie bij het bieden van ondersteuning en zorg is: 'licht waar mogelijk, zwaar waar nodig'. Licht waar kan, houdt in: zwaardere hulptrajecten voorkomen of korter maken door te focussen op preventie en vroegtijdig signaleren. Op deze manier willen we kinderen, jongeren en gezinnen versterken voordat problemen optreden. Wanneer zich opgroei- en opvoedhobbels voordoen, stimuleert gemeente Moerdijk dat jeugdigen en ouders deze zoveel mogelijk op eigen kracht aangaan of wegnemen. Voor de hulpverlening betekent dat: aansluiten op de eigen mogelijkheden en het eigen netwerk van het gezin. In onze aanpak zijn de-medicaliseren en normaliseren belangrijk. Onze jeugdprofessionals benaderen problemen minder snel als medische vraagstukken en benadrukken dat sommige problemen bij het gewone opvoeden en opgroeien horen.

Doelgroepen

Ondersteuning en zorg op grond van de Jeugdwet is bedoeld voor jeugdigen tot 18 jaar én ouders die problemen met opgroeien en opvoeden ervaren. Het kan gaan om problemen in het gezin, psychische- en gedragsproblemen van kinderen en jongeren, maar ook om beperkingen, stoornissen en aandoeningen. In gemeente Moerdijk hebben we kinderen met hulpvragen vrij jong in beeld. Dit komt door de nauwe samenwerking tussen jeugdverpleegkundige, jongerenwerker en 'vindplaatsen' zoals een school of consultatiebureau. De doelgroep voor jeugdbescherming is in onze gemeente de laatste jaren groter geworden.

Met name corona trok een zware wissel op gezinnen die het daarvoor nog aardig konden redden met lichte hulp. Gesloten scholen, onzekerheid over werk en het wegvallen van vrijetijdsbesteding maakten dat de veerkracht van gezinnen enorm afnam. Niet alleen school en werk, maar ook familie, vrienden én hulpverlening waren vaak op afstand. Zo stonden jeugdigen en gezinnen er meer alleen voor.

Partners

Bij het organiseren van jeugdhulp werkt Moerdijk samen met negen gemeenten in de Jeugdhulpregio West-Brabant West. In dit samenwerkingsverband vinden inkoop, contractmanagement en monitoring plaats. Het uitwisselen van ervaringen, successen en knelpunten komt de kwaliteit van de jeugdhulp

ten goede. Onze cliënten kunnen, in overleg met een jeugdprofessional, terecht bij 120 zorgaanbieders. Er zijn aanbieders voor laagcomplexiteit en hoogcomplexiteit zorg, pleegzorg en woonzorg. Verder werkt de gemeente samen met consultatiebureaus en verloskundigen, het onderwijs, huis- en kinderartsen, jeugd- en wijkverpleegkundigen, jongerenwerkers, maatschappelijk werkers en medewerkers van Veilig Thuis. Al deze partijen 'maken' samen de jeugdhulp. Zij hebben zowel preventieve, signalerende als ondersteunende rollen. Wanneer het gaat om onveilige thuissituaties of criminaliteit overlegt gemeente Moerdijk met de organisaties voor jeugdbescherming en de rechtbank. In het schema op pagina ... wordt duidelijk welke plek de partners innemen bij de gemeentelijke ondersteuning.

Steunpunten voor onderwijs

Een concreet voorbeeld van samenwerking zijn de steunpunten voor het onderwijs. Moerdijk had aan het begin van de coronapandemie een Steunpunt Voortgezet Onderwijs opgezet. Sinds het eerste kwartaal van 2022 is er ook een Steunpunt Primair Onderwijs voor kinderen in de groepen 7 en 8. De jeugdpreventiemedewerker van de gemeente bezoekt op afspraak alle scholen om gesprekjes te hebben met leerlingen die dit nodig hebben. Gemeente Moerdijk telt 18 basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs. De steunpunten zijn een samenwerking tussen o.a. de GGZ, Meer Moerdijk (Jongerenwerk), de GGD, het CJG en Novadic Kentron. De laatste partij is gespecialiseerd in preventie en herstelondersteuning bij verslaving aan drugs, alcohol, medicijnen, gamen en gokken.

Actuele context

Om de jeugdhulp te verbeteren werkt de rijksoverheid met verschillende partners aan een Hervormingsagenda Jeugd. Deze agenda gaat over verbeteringen in de jeugdhulp tussen 2022 en 2028. Centraal hierbij staan: duidelijkheid over wanneer wel of geen jeugdhulp ingezet wordt, betere en snellere hulp voor kinderen en jongeren die dit echt nodig hebben, kwaliteitsverbetering van de jeugdhulp en een betere samenwerking tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders. Met acht andere gemeenten in de Jeugdhulpregio West-Brabant West werkt gemeente Moerdijk aan een vertaalslag naar de lokale situatie. Daarnaast wil het kabinet de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering beter organiseren door gemeenten meer te laten samenwerken bij de inkoop van specialistische zorg. Een voorstel voor wijziging van de Jeugdwet wordt naar verwachting in het najaar van 2022 naar het parlement gestuurd.

Verschuivende ontwikkelingen in de maatschappij maken het verlenen van passende jeugdhulp moeilijker. Door de huidige arbeidsmarkt is het banenaanbod voor jeugdprofessionals groot. Hierdoor is het

personeelsverloop groter dan anders. Daarnaast speelt ook de intensiteit en zwaarte van het werk een rol. Op enig moment maken jeugdprofessionals graag een volgende stap. De continuïteit van de hulpverlening staat hiermee onder druk. Ook de beschikbaarheid van andere zorgprofessionals zoals artsen en verpleegkundigen is niet vanzelfsprekend.

Daar bovenop zorgt de oorlog in Oekraïne voor extra inwoners in onze gemeente. Deze vluchtelingen hebben hele specifieke zorgvragen. Hun instabiele situatie maakt het bovendien lastig om hulp of zorg te verlenen. Het vervoer van Oekraïense kinderen tussen opvanglocaties en scholen geeft extra druk op het onderwijs én het taxivervoer. Maar ook daarvoor was de beschikbaarheid van chauffeurs al een probleem. Ten slotte wordt alles duurder, met als gevolg dat meer inwoners geldzorgen krijgen. Ook dit heeft z'n weerslag op de jeugdhulp, want financiële problemen liggen vaak aan de basis van relatie- en opvoedingsproblemen.

In het voorgaande deel van dit hoofdstuk werd geschetst hoe de gemeentelijke jeugdhulp in Moerdijk eruitziet. We hebben hiermee inmiddels zeven jaar ervaring; sinds 2015 valt de uitvoering van de Jeugdwet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Tijd dus om de balans op te maken. Tot welke inzichten dit leidde, staat hierna beschreven.

Inzichten

Grenzen van jeugdhulp scherper bepalen

Heel goed kijken naar inzet van mensen en middelen

De visie van het CJG Moerdijk 'licht waar kan, zwaar waar nodig' staat onder druk. Dit komt door zwaarder wordende casuïstiek en tegelijkertijd wachtlijstproblematiek bij ketenpartners die deze zwaardere casuïstiek moet behandelen, zoals de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming en GGZ. Jeugdprofessionals moeten overbruggend ondersteuning bij zware casussen bieden, waardoor bij het CJG wachttijden voor intakegesprekken toenemen. Met het risico dat een nieuwe, lichte hulpvraag zich intussen ontwikkelt tot een zwaarder probleem.

Hoewel we als gemeente niet op alle instroom, doorstroom en uitstroom invloed hebben, kunnen we wel binnen onze eigen uitvoering aanpassingen doorvoeren. Ook een krappe arbeidsmarkt én bezuinigingstaakstelling maken dit noodzakelijk. We willen heel goed kijken naar de inzet van professionals én financiële middelen. Beide moeten immers beschikbaar blijven voor de mensen die het echt nodig hebben.

Om dit waar te kunnen maken, stelden de negen gemeenten in de Jeugdhulpregio West-Brabant West richtlijnen voor de toekomst op. Deze zijn uitgewerkt in het handelingskader 'Grenzen aan de Jeugdzorg'. Binnen dit kader is er ruimte voor lokale verschillen.

De nieuwe richtlijnen zien er in het kort als volgt uit:

Eigen kracht is leidend

Jeugdhulp is alleen aan de orde als ouders, jeugdigen en het eigen sociale netwerk problemen bij opgroeien en opvoeden niet zelf kunnen overwinnen. Daarbij is het belangrijk te normaliseren; goed is goed genoeg. Daar horen heldere afspraken over doorlooptijden en evaluatiemomenten bij. Wanneer 'een voldoende' is bereikt, laat de jeugdprofessional het gezin grotendeels los. Daarna kan het gezin zelfstandig aan 'een hoger cijfer' werken; dit is krachtiger, effectiever en duurzamer dan doorgaan 'aan de hand van' de professional.

Andere wetten gaan voor op de Jeugdwet

Hebben jeugdigen en/of ouders aanspraak op hulp vanuit andere wetgeving? Dan gaat dit voor op de Jeugdwet. Denk aan de Wet langdurige zorg, de Zorgverzekeringswet, de Wmo en de Wet passend onderwijs. Zo valt bijvoorbeeld persoonlijke verzorging op school onder de Zorgverzekeringswet, tenzij het gaat om het aanleren van vaardigheden die de zelfredzaamheid van een kind vergroten. Wanneer een jongere 18 jaar wordt, gaat de begeleiding over van de Jeugdwet naar de Wmo. Deze leeftijdsgrens gaan we strakker hanteren.

First Time Right

Gemeente Moerdijk hanteert als vertrekpunt: First Time Right. Dit betekent vanaf het begin de juiste jeugdhulp inzetten om zo de hulpvraag op te lossen en de gestelde doelen te behalen. Hiervoor is het noodzakelijk de volledige hulpvraag van jeugdigen en volwassenen in een gezin goed in kaart te brengen. Hoewel problemen van volwassenen buiten opvoeding en opgroeien om niet onder de Jeugdwet vallen, ligt de regie van het totaalpakket aan hulpverlening bij de jeugdprofessional.

Veiligheid voorop en meer kleinschalige woonvormen

In Moerdijk willen we risico's voor de veiligheid van jeugdigen sneller in beeld krijgen en kortere doorlooptijden voor hulp realiseren. Als de veiligheid van minderjarigen niet met een vrijwillige interventie of hulpaanbod zeker gesteld kan worden, komt het veiligheidsteam van West-Brabant West meteen in actie. Dit team herstelt zo snel mogelijk de veiligheid van het kind en monitort het gezin zo lang dit nodig is. Jeugdprofessionals complexe veiligheids casuïstiek (CVC) maken deel uit van het veiligheidsteam. Verder zoeken we in het Civiel Traject Beraad meer dan voorheen naar alternatieven voor gesloten jeugdzorg. Dit gebeurt ook in overleg met een CVC'er. Gemeenten in de regio West-Brabant West willen meer goede behandelplekken voor jeugdhulp realiseren, om zo eerder te kunnen afschalen van een gesloten instelling naar een behandellocatie. Er komen meer kleinschalige woonvormen voor jongeren, zoveel mogelijk in een gezinsachtige setting. Hiervoor heeft de rijksoverheid de 'specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021' in het leven geroepen.

Ondersteuning door de school

In het algemeen geldt dat ondersteuning gericht op het leerproces hoort bij de zorgplicht van scholen. Zo valt het testen van intelligentie en hoogbegaafdheid niet onder de Jeugdwet, maar onder de Wet passend onderwijs. Zo'n test kan wel vergoed worden vanuit de Jeugdwet als deze onderdeel uitmaakt van een onderzoek naar de totale hulpvraag.

Een belangrijk thema binnen 'passend onderwijs' is schooluitval. Om dit te voorkomen, werken gemeente Moerdijk en het onderwijs nauw samen. Wie bij schooluitval in aanmerking wil komen voor jeugdhulp op een andere locatie, moet aan bepaalde voorwaarden voldoen, waaronder een terugkeerplan naar onderwijs. Een jeugdige mag in principe niet langer dan drie maanden gebruikmaken van dagbesteding of een zorgboerderij. Duurt dit langer, dan wordt de drempel voor terugkeer naar het onderwijs te hoog.

Op basis van de hiervoor beschreven inzichten én in 2021 door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten voor het sociaal domein zijn kansen voor de toekomst geformuleerd. Die kansen liggen grotendeels in het werken volgens de richtlijnen van 'Grenzen aan de Jeugdzorg'. Zowel inhoudelijk als financieel. Hierna worden de kansen beschreven waar gemeente Moerdijk al concreet mee aan de slag kan.

Kansen voor 2023

Doorlooptijden beter afbakenen

De periode dat een jeugdprofessional een gezin begeleidt, wordt voortaan van tevoren duidelijk afgebakend en er is een vaststaande planning voor evaluatiemomenten. Hierdoor worden wachttijden korter en vindt eerder uitstroom plaats, zodat er ruimte is voor nieuwe instroom.

Van Jeugdwet naar Wet langdurige zorg (Wlz)

Kinderen met een langdurige en intense zorgbehoefte, bij wie de ontwikkelingsmogelijkheden beperkt zijn, horen in de Wet langdurige zorg. De jeugdprofessionals van het CJG gaan een training volgen om ouders en jeugdigen, waar passend, goed toe te leiden naar de Wlz. Een contactpersoon bij het Centrum Indicatiestelling Zorg kan ondersteunen bij die toeleiding. Ook zorgaanbieders moeten er alert op zijn dat kinderen en jongeren niet onnodig lang binnen de Jeugdwet blijven. Bij langdurige zorgvragen sluit de Wlz beter aan op de behoefte van de jeugdige.

Aanmeldingen van 0- tot 4-jarigen naar JGZ

Vanaf 2023 wijst het CJG van gemeente Moerdijk alle aangemelde kinderen van 0 tot 4 jaar standaard door naar de Jeugdgezondheidszorg. Zo kan snel blijken of een hulpvraag medische oorzaken heeft én kan medische expertise optimaal benut worden.

Samen scheiden doorontwikkelen

Het aantal ouders dat uit elkaar gaat, neemt toe en een aanzienlijk deel van de scheidingen is complex. Een aanhoudende ernstige strijd tussen (ex-)partners veroorzaakt emotionele en/of fysieke schade bij jeugdigen en volwassenen. Daarom zal gemeente Moerdijk het project Samen Scheiden verder ontwikkelen. Dit is een samenwerking van de jeugdgezondheidszorg, het maatschappelijk werk en het CJG. De professionals van Samen Scheiden bemoeien zich niet met de scheiding zelf, maar ondersteunen het gezin. Zodat de kinderen bijvoorbeeld gewoon naar school kunnen en beseffen dat de scheiding niet door hen komt. Het gezin

voorbereiden op de situatie na de scheiding is essentieel. Uiteindelijk doel is dat kinderen zo min mogelijk belast opgroeien.

Samen Scheiden is een vrij toegankelijke, preventieve voorziening die zo vroeg mogelijk in het scheidingsproces wordt ingezet. Twee ervaren jeugdprofessionals – één per ouder – gaan aan de slag met een gezin. Dit gebeurt in de vorm van gesprekken en trainingen met ouders en kinderen, soms samen en soms apart.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

Vanuit het Bestuursakkoord en in lijn met de uitgangspunten wil het CJG voor verschillende preventieprogramma's onderzoeken of en hoe deze passend kunnen zijn in onze gemeente. Een concreet voorbeeld hiervan is OKO. Dit programma bestaat uit het verbeteren van welbevinden en voorkómen van gebruik van alcohol, druks en tabak door jongeren. De aanpak is gebaseerd op de uitgangspunten van het IJslandse preventiemodel, aangepast voor de Nederlandse situatie. Samenwerking met de JGZ en GGD zijn belangrijke onderdelen. Het Trimbos-instituut biedt gemeenten een implementatietraject voor het OKO-programma. Hierbij is ook het Nederlands Jeugdinstituut betrokken. Uitwerking en of uitbreiding van preventieve programma's in Moerdijk krijgt vorm in het lokaal preventie akkoord. In 2023 wordt nader onderzocht welke behoeften er liggen en welke methodieken specifiek voor gemeente Moerdijk passend zijn om het preventief aanbod te versterken (zie ook leefgebied Gezondheid).

Landelijke norm voor basisondersteuning door het onderwijs

Met ingang van het schooljaar 2023/2024 komt het ministerie met een landelijke norm voor basisondersteuning door scholen. Hiermee komt er meer duidelijkheid voor leerlingen, ouders, leraren en scholen over welke ondersteuning minimaal op school aanwezig moet op grond van de Wet passend onderwijs. Een landelijke norm geeft de kans om binnen de kaders van de Jeugdwet duidelijke afspraken te maken waarvoor en wanneer extra ondersteuning en zorg kan worden aangevraagd én op welke gebieden dit geboden kan worden. Op pagina ... bij het leefgebied onderwijs wordt de basisondersteuning uitgebreider beschreven.

Relatie met uitgangspunten

In de hiervoor beschreven kansen komen meerdere uitgangspunten voor het sociaal domein terug: normeren en normaliseren, sterker focussen op eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid, investeren in samenwerking met maatschappelijke partners én investeren in preventie.

Kortom

Jeugdhulp moet beschikbaar zijn en blijven voor jeugdigen en gezinnen die het echt nodig hebben. Daarom is het enorm belangrijk om de kansen te benutten en uitvoering te geven aan 'Grenzen aan de Jeugdzorg'. Daarbij gaan we te werk volgens het First Time Right principe. En we kijken kritischer naar de doorlooptijden en onder welke wet onze ondersteuning valt. Vertrekpunten zijn altijd: de hulpvraag, ontwikkelingskansen en veiligheid van de jeugdige.

2. Leefgebied Onderwijs

Gelijke kansen voor onze jeugd mogelijk maken

Belangrijke gemeentelijke taken binnen het leefgebied onderwijs zijn: voorkómen van onderwijsachterstanden bij kinderen, verminderen van het risico op vertraagde ontwikkeling van onze jeugd én de aansluiting tussen zorg en onderwijs goed regelen. Verder zien we toe op naleving van de leerplicht en kwalificatieplicht, gaan we voortijdig schoolverlaten tegen en zorgen we voor een goede huisvesting van scholen. Gemeente Moerdijk bemoeit zich niet met de inhoud van het onderwijs, daarvoor zijn scholen zelf verantwoordelijk. Wel zijn we hier nauw bij betrokken.

Wettelijke taken

Wet op het Primair Onderwijs (WPO), Wet op de Expertise Centra (WEC) en Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) Naar eerste alinea

Vanuit de WPO is de gemeente verplicht jaarlijks te overleggen en afspraken te maken met alle bij het primair onderwijs betrokken partners, het zogenoemde Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). De afspraken gaan over het bestrijden van onderwijsachterstanden, inschrijving en toelating van jeugdigen in het onderwijs én een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen. Voorkómen van sociale en economische scheiding van groepen en bevorderen van integratie van leerlingen met diverse achtergronden, zijn belangrijke aandachtspunten. Binnen gemeente Moerdijk werken we hierbij vraaggericht en met veel aandacht voor de gezinsaanpak. Alle partijen bieden waar nodig maatwerk.

Vanuit de WPO, WVO en WEC zorgt de gemeente in bepaalde situaties dat leerlingen kunnen reizen tussen thuis en school. Dat doen we door het verstrekken van een vergoeding aan ouders of het aanbieden van vervoer met bijvoorbeeld taxi- en rolstoelbusjes. Hoe het leerlingenvervoer precies geregeld is, wordt beschreven bij het leefgebied mobiliteit, op pagina

Ook onderwijshuisvesting is een wettelijke verantwoordelijkheid van gemeenten. Gemeente Moerdijk is verantwoordelijk voor met name (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, herstel van constructiefouten en schades door calamiteiten aan gebouwen voor scholen voor regulier en speciaal basisonderwijs en voortgezet onderwijs op haar grondgebied.

Wet op het onderwijsachterstandenbeleid

De Wet op het onderwijsachterstandenbeleid is eigenlijk geen aparte wet, maar een wijziging op de Wet op het Primair Onderwijs. In het kader hiervan maken gemeenten afspraken met scholen, kinderopvangcentra en peuterspeelzalen. Gemeente Moerdijk beschrijft het onderwijsachterstandenbeleid in de Lokaal Educatieve Agenda. Een beleidsspeerpunt is het inzetten op taal- en ontwikkelachterstanden op vroege leeftijd.

Dit houdt onder andere in: een juiste spreiding en voldoende aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) voor peuters en kleuters met een (risico op) ontwikkelingsachterstand. Daarnaast is een doorgaande leer- en ontwikkelijn van kinderopvang naar primair onderwijs én van primair naar voortgezet onderwijs heel belangrijk. Dat geldt ook voor samenwerking bij het bieden van een passende onderwijsplek na de kinderopvang én bij opvang en ondersteuning voor anderstalige kinderen of nieuwkomers.

Om de doorgaande lijn van kinderopvang naar basisonderwijs op het gebied van taalondersteuning duidelijker te krijgen, is de VVE-route uitgewerkt. Deze begint bij het consultatiebureau. Daar krijgt een peuter zo nodig een VVE-indicatie. Dan volgen aanmelding en begeleiding door een gecertificeerde kinderopvangorganisatie. De VVE-route eindigt na plaatsing op een passende onderwijsplek. Samenwerking en afstemmingsmomenten van jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau), kinderopvang, onderwijs en de jeugdprofessional van het CJG zijn opgenomen in de VVE-route.

Wet Passend Onderwijs (zie ook leefgebied Opvoeden en opgroeien)

Deze wet stelt dat de school een zorgplicht heeft voor ieder kind als het gaat om het leerproces en het doorlopen van het onderwijsprogramma. Passend onderwijs betekent maatwerk voor iedere jeugdige, met of zonder beperking, in het reguliere basis- en voortgezet onderwijs en het mbo. Denk aan een hulpmiddel of ondersteunend lespakket, fysio of een onderwijsassistent op school. Met het samenwerkingsverband van scholen kan het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) van gemeente Moerdijk de school ondersteuning bieden voor de best passende onderwijsplek voor ieder kind.

Een kind brengt immers een groot deel van de week op school door. Na aanmelding bij het CJG vraagt de jeugdprofessional dan ook altijd toestemming aan de ouders om contact op te nemen met de leerkracht. Ook wanneer het op school goed gaat, kan afstemming met het onderwijs helpen bij het zoeken naar de beste ondersteuning. Steeds meer jeugdprofessionals stemmen ook af met zorgaanbieders die ondersteunen in het onderwijs. Het opzetten van een onderwijs-zorgcontract (OZA) is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen jeugdhulp en het reguliere onderwijs.

Jeugdwet

Gemeente Moerdijk maakt samen met schoolbesturen en maatschappelijke partners afspraken over het onderwijs in relatie tot jeugdhulp en -zorg. Voor het gemeentelijke jeugdplan is structurele afstemming met de scholen wettelijk verplicht. Daarnaast stemmen we waar nodig ook af over de samenwerking bij individuele ondersteuning en behandeling binnen het primair- en voortgezet onderwijs en het mbo. Gemeente Moerdijk zet in op preventief handelen en vroeg signaleren. Daarbij werken we volgens de vijf O's. We bieden Onderwijs, Opvang, Ondersteuning, Ontwikkeling en Ontspanning aan jeugdigen en dragen zo bij aan een optimaal opgroei-klimaat in de gezinnen, buurten en op school.

In het algemeen valt ondersteuning gericht op het onderwijs en leerproces onder de zorgplicht van scholen. Maar wanneer ondersteuning bij een bredere hulpvraag hoort, kan de gemeente vanuit de Jeugdwet verantwoordelijk zijn. Bijvoorbeeld bij diagnose en behandeling van stoornissen en bij dyslexie, persoonlijke verzorging en begeleiding om zelfredzaam te worden en mee te doen in de maatschappij.

Over situaties op de grens van de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet vindt op casusniveau regelmatig afstemming tussen onderwijs en zorgpartners plaats. Alle partijen werken vraaggericht en kijken samen welke vorm van ondersteuning nodig is. Aan de scholen en kinderopvanglocaties zijn een jeugdprofessional en jeugdverpleegkundige gekoppeld. Zij staan in nauw contact met de intern begeleiders van het onderwijs en de kinderopvang en zijn regelmatig op school aanwezig om ouders en leerkrachten te ondersteunen bij vragen. De jeugdprofessional en jeugdverpleegkundige werken proactief en trekken samen op met scholen en kinderopvang bij inhoudelijke professionalisering. Denk bijvoorbeeld aan jeugdigen leren om grenzen te stellen óf zelfredzaam en zelfstandig te worden.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het voorkómen, signaleren en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hiertoe is landelijk een meldcode opgesteld. Ook de beschikbaarheid van een advies- en meldpunt en het bieden van hulp en nazorg horen bij deze verantwoordelijkheid. Dit is ondergebracht bij Veilig Thuis. Gemeenten werken intensief samen met andere sectoren zoals de geestelijke gezondheidszorg, de jeugd(gezondheids)zorg, welzijnsorganisaties en de politie. Onderwijs- en kinderopvangprofessionals zijn vaak de eersten buiten het gezin die huiselijk geweld kunnen signaleren. In elke klas heeft gemiddeld één jeugdige hiermee te maken (gehad). Toch komt slechts twee procent van de meldingen bij Veilig Thuis van het onderwijs. Het stimuleren van scholen om de meldcode (beter) te gebruiken en vaker te melden, zien we als een kans voor de toekomst.

Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het beroepsonderwijs

Iedere leerling die zich uiterlijk op 1 april aanmeldt voor één of meer mbo-opleidingen heeft het recht te worden toegelaten tot de opleiding van zijn of haar eerste voorkeur. Dit geldt sinds op 1 augustus 2017 het toelatingsrecht werd ingevoerd. Twijfel over geschiktheid na een intakegesprek is bijvoorbeeld geen geldige reden om een jongere niet toe te laten. Hierdoor kan het risico op voortijdige schooluitval groter worden. Als gemeente hebben we zelf niet direct met deze wet te maken. Maar jongeren die zijn uitgevallen zonder startkwalificatie, vallen wel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente (zie volgende alinea).

Leerplichtwet en Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten

Kinderen van 5 tot 16 jaar zijn leerplichtig. Gemeenten zien erop toe dat leerplichtigen bij een school staan ingeschreven en deze volgens vastgestelde schooltijden bezoeken.

De kwalificatieplicht is onderdeel van de Leerplichtwet (1969). Dit is bedoeld om schooluitval in de leeftijdsgroep van 16 tot 18 jaar terug te dringen en jongeren met minimaal een startkwalificatie naar de arbeidsmarkt toe te leiden. Een startkwalificatie is een havo-, vwo- of mbo-diploma op niveau 2 of hoger. Er zijn vier niveaus binnen het mbo.

De gemeente spoort jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie op met als doel dat ze een opleiding of leerwerktraject gaan volgen. Is een startkwalificatie niet haalbaar, dan is onder bepaalde voorwaarden vrijstelling mogelijk. Bijvoorbeeld voor sommige jongeren in het praktijkonderwijs, zeer moeilijk lerende kinderen en meervoudig gehandicapte kinderen.

Voor leerplichttaken werken zestien West-Brabantse gemeenten samen binnen het Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL). Dit bureau registreert in één regionale administratie de in- en uitschrijvingen aan scholen en de verzuimmeldingen van alle kinderen en jongeren van 5 tot 23 jaar. Daarnaast houdt het RBL toezicht op naleving van de leer- en kwalificatieplicht. Taken die hieruit voortvloeien zijn controle, handhaving, registratie en preventie van schoolverzuim. De leerplichtambtenaar werkt hierin ook samen met het CJG. Ook taken op grond van de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten worden uitgevoerd door het RBL.

Niet-wettelijke taken

Soms is onduidelijk welke wet van toepassing is en daarmee wie verantwoordelijk is. Niet alle zorg is opgenomen in de Jeugdwet of de Wet passend onderwijs. Ook vanuit de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet kan een bijdrage worden geleverd. De gemeente voert ook taken uit die niet verplicht zijn, maar wel bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. Uiteindelijk is het vooral van belang dat alle partijen goed samenwerken en kijken wat het beste is voor de leerling en zijn of haar ontwikkeling.

Gemeentelijke doelen

Medische Advisering Ziekgemelde Leerling (M@zl)

Gemeente Moerdijk stimuleert scholen om ziekteverzuim te registreren en hiervoor de methode Medische Advisering Ziekgemelde leerling (M@zl) in te bedden in de verzuimregistratie. Dit betekent op een andere manier kijken naar ziekteverzuim en eerder de jeugdarts van de GGD betrekken. Deze kan naar aanleiding van het ziekteverzuim het gesprek aangaan met jeugdige en ouders en zo eventuele onderliggende problematiek signaleren.

Doelgroepen

Gemeente Moerdijk zet zich in voor een goede start van ieder kind, al vanaf de geboorte. Voor leerplichtige jeugdigen biedt de gemeente ondersteuning op diverse vlakken. Dit loopt door tot en met het behalen van een startkwalificatie. Dit is een diploma havo, vwo of mbo niveau 2.

Partners

Onze inzet voor en samenwerking rondom kinderen en jongeren ligt grotendeels vast in de Regionaal Educatieve Agenda en het Regionaal beleidskader jeugd. Binnen gemeente Moerdijk werken we deze afspraken verder uit, samen met de lokale schoolbesturen en maatschappelijke partners. Al deze partijen nemen deel aan verschillende overlegstructuren. Betrokkenen weten elkaar snel te vinden en de afstemming wordt steeds intensiever. Welke plek de partners innemen in het totaal, is te zien in het overzicht op pagina

Actuele context

Ondersteuning op school kan vallen onder de Wet passend onderwijs of de Jeugdwet. Gaat het om meer dan alleen het volgen van onderwijs, dan is de Jeugdwet van toepassing. Soms lopen de verantwoordelijkheden van onderwijs en gemeente in elkaar over. Het kabinet onderzoekt hoe ontschotting van middelen voor onderwijs en zorg de ontwikkeling van kinderen ten goede kan komen. Momenteel lopen er in Nederland twee regionale pilots om te kijken hoe een collectieve financiering eruit kan zien

Voorgaand deel van dit hoofdstuk ging over de huidige gang van zaken op het gebied van onderwijs en kinderopvang. Hierna volgen inzichten die we ontstonden.

Inzichten

Nog sneller signaleren en de zorg eerder betrekken.

Samenwerking kan problemen voorkomen:

Samenwerking van zorg, kinderopvang en onderwijs helpt om eerder en sneller kinderen met een hulpvraag in een vroeg stadium in beeld te krijgen. Met goede communicatie tussen de partners en het delen van expertise kunnen we problemen bij onze jeugd voorkomen. Een voorbeeld hiervan is het opzetten van integrale kindcentra (IKC's). Dit zijn organisaties voor kinderen van 0 tot 13 jaar met onderwijs, opvang en welzijnsactiviteiten onder één dak. In de toekomst zal gemeente Moerdijk het opzetten en werken vanuit IKC's steeds meer stimuleren en ondersteunen.

Groei van speciaal onderwijs is onwenselijk

Steeds meer kinderen in gemeente Moerdijk gaan naar het multidisciplinair kinderdagverblijf, gespecialiseerd in ernstige ontwikkelingsproblemen. Ook de instroom bij Het Palet, een school voor speciaal basisonderwijs, groeit. Dit vinden we als gemeente onwenselijk; we streven naar zoveel mogelijk 'thuisnabij' onderwijs. Ook de samenwerkingsverbanden in het onderwijs hebben de wettelijke taak het speciaal onderwijs te laten slinken. Doel van de Wet passend onderwijs is dat zoveel mogelijk kinderen naar een gewone basisschool gaan, met waar nodig extra ondersteuning. De gemeente kan hierbij helpen door zorg en onderwijs waar dat kan te combineren.

Kansen voor 2023

Samenwerking met de zorg versterken

Het contact tussen het CJG van gemeente Moerdijk en de scholen is al structureel. Tussen zorgaanbieders en onderwijs is dit nog niet het geval. Het zou goed zijn als in de toekomst zorgaanbieders, na toestemming van de ouders, standaard contact opnemen met de school. Ook het contact tussen leerplichtambtenaar en zorgaanbieder kan worden versterkt. Niet vanuit de plicht tot leren, maar vanuit het recht om tot leren te kunnen komen.

Door sterkere samenwerking zijn vragen sneller en gemakkelijker te beantwoorden. Bijvoorbeeld als een leerkracht of intern begeleider zich afvraagt of de hulpvraag van een leerling bij de GGD of bij het CJG thuishoort.

Een mooi voorbeeld van een al bestaande stevige samenwerking is het Steunpunt PO en VO, waarin GGD, GGZ, Jongerenwerk, Novadic Kentron en jeugdprofessionals van het CJG samenwerken. Novadic Kentron is gespecialiseerd in preventie van en herstelondersteuning bij verslaving aan drugs, alcohol, medicijnen, gamen en gokken. Voortzetting van het Steunpunt is een kans voor 2023 en de jaren daarna.

Sneller signaleren door het onderwijs en kinderopvang; eerder passende hulp inzetten

Met het aanbieden van trainingen op scholen over huiselijk geweld en kindermishandeling wil gemeente Moerdijk het onderwijs stimuleren om vaker een melding te doen bij Veilig Thuis. Nu komt slechts twee procent van de meldingen van het onderwijs. Leerkrachten zijn terughoudend met het oog op de relatie met ouders. Wanneer vanuit de scholen frequenter meldingen plaatsvinden, kunnen problemen eerder naar boven komen. Een melding maken is niet altijd verplicht. Met een meldcode, dit is een vijfstappenplan, kan een leerkracht de situatie in kaart brengen en waar nodig actie ondernemen. Het is de bedoeling dat het onderwijs deze meldcode vaker gebruikt.

Het gebruik van de meldcode geldt ook voor medewerkers van kinderopvang.

Ook op andere vlakken is sneller signaleren en het gesprek met de ouders aangaan wenselijk. Hier kan training eveneens een bijdrage leveren. Denk aan het eerder in beeld krijgen van kinderen met achterstanden om hen zo een beter passende onderwijsplek te kunnen bieden. In samenwerking met zorgpartners kan een onderwijs-zorgarrangement (OZA) worden ingezet. OZA's maken het voor meer kinderen mogelijk het regulier basisonderwijs dichtbij huis te volgen, zodat plaatsingen in het speciaal onderwijs afnemen.

Kansen voor 2023/2024

Landelijke norm voor basisondersteuning door het onderwijs

Met ingang van het schooljaar 2023/2024 komt het ministerie met een landelijke norm voor basisondersteuning door scholen. Dit is ondersteuning die op alle scholen binnen een samenwerkingsverband beschikbaar is (of moet zijn). Hierdoor kunnen leerlingen onderwijs volgen in een veilige en stimulerende leer- en ontwikkelingsomgeving. Hiernaast is soms extra ondersteuning nodig. In het kader van de 'verbeteraanpak passend onderwijs', is daarom in 2021 gewerkt aan een stappenplan. Dit maakt in zes stappen helder wat een school kan doen als een leerling een ondersteuningsbehoefte heeft. Het stappenplan is een hulpmiddel waarmee scholen – elk op hun eigen manier – de basisondersteuning kunnen vormgeven. Leraren weten zo welk proces zij kunnen doorlopen; voor ouders en leerlingen is helder wat zij van de school mogen verwachten.

Het stappenplan is nog geen landelijke norm, maar een hulpmiddel. Na evaluatie komt het ministerie met ingang van het schooljaar 2023/2024 met een landelijke norm voor basisondersteuning door scholen. Dit gebeurt binnen het kader van de Wet passend onderwijs. Met de landelijke norm komt er meer duidelijkheid voor leerlingen, ouders, leraren en scholen over welke ondersteuning minimaal op school aanwezig moet zijn. Dit geeft de kans om binnen de kaders van de Jeugdwet duidelijke afspraken te maken waarvoor en wanneer extra ondersteuning in zorg kan worden aangevraagd én op welke gebieden dit geboden kan worden.

Relatie met de uitgangspunten

De uitgangspunten 'investeren in samenwerking met de maatschappelijke partners' en 'investeren in preventie komen terug in de beschreven kansen.

Kortom

In gemeente Moerdijk gaat al veel goed op het vlak van samenwerking en ondersteuning binnen het onderwijs en de kinderopvang. Winst voor de toekomst ligt in het eerder signaleren van hulpvragen, beter betrekken van de zorgpartners en toenemend gebruik van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling door het onderwijs. Met als uiteindelijk doel: de beste onderwijs- en ontwikkelingskansen voor onze jeugd, zoveel mogelijk op een reguliere school.

3. Leefgebied Gezondheid

Samen werken aan een gezonder Moerdijk

Het gemeentelijke takenpakket op het gebied van gezondheid is uitgebreid en divers. Ons doel is: het stimuleren van een gezond leefklimaat en stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl. De focus ligt daarbij op preventie. We moeten kritisch zijn op de keuzes die we maken en ons elke keer afvragen: werken we effectief, preventief en efficiënt? Sluiten we voldoende aan bij de behoeften van onze inwoners? Met onze ondersteuning willen we een gezonde basis leggen voor jong en oud, nu en in de toekomst.

Wettelijke taken

Basisgezondheidszorg

Wet Publieke Gezondheid (WPG)

De WPG regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziekten en het beperken van internationale gezondheidsrisico's. Verder zijn in deze wet ook de jeugd- en ouderengezondheidszorg geregeld. Vanuit de WPG is gemeente Moerdijk verantwoordelijk voor de openbare gezondheidszorg voor alle inwoners, tijdens hun gehele leven.

De WPG stelt dat de gemeenteraad elke vier jaar een gemeentelijk gezondheidsbeleid moet vaststellen. Gemeente Moerdijk kent geen aparte nota gezondheid. Het thema gezondheid is opgenomen in de Paraplunota Maatschappij 2014-2030.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Gemeenten leggen de uitvoering van de wettelijke taken die horen bij de WPG voor een groot deel neer bij de GGD. Bij gemeente Moerdijk is dat de GGD West-Brabant. Dit is een samenwerking van zestien gemeenten (vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling) bestuurd door wethouders volksgezondheid van de betrokken gemeenten. De gemeente is vanuit de wet verplicht om de GGD in te stellen en in stand te houden. Het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van inwoners, dat zijn de kerntaken van de GGD. Deze monitort gezondheidssituaties van inwoners om hier vervolgens over te adviseren. Verder doet de GGD onder meer bevolkingsonderzoeken en voert ze het rijksvaccinatieprogramma uit. De werkzaamheden zijn zeer divers. Zo staat de GGD in voor: advisering en voorlichting over gezondheid, preventie, bestrijding van infectieziekten, inspecties hygiënezorg, medische en milieukundige zorg en veiligheid.

De relatie tussen gezondheid en veiligheid wordt steeds belangrijker. Een recent voorbeeld is de COVID-19 gezondheids crisis in 2020 en 2021. Door integraal naar deze onderwerpen te kijken, kunnen we de aanpak versterken.

Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR)

Onder basisgezondheidszorg valt ook de GHOR. Deze regionale organisatie coördineert de geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en crises. De directeur publieke gezondheid van de GGD leidt ook de GHOR.

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)

Een ander onderdeel van basisgezondheidszorg is de ambulancezorg. Deze is georganiseerd in regionale ambulancevoorzieningen (RAV's), waarbij de gemeente Moerdijk binnen de RAV Midden-West-Noord-Brabant samenwerkt met 35 andere gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De JGZ is onderdeel van de Wet publieke gezondheid en gaat over de jeugd van 0 tot en met 18 jaar. De basistaken binnen de jeugdgezondheidszorg bestaan uit: het monitoren en signaleren van ontwikkelingen, het inventariseren van de zorgbehoeften van gezinnen en vervolgens bieden van gerichte hulp en ondersteuning, screening en vaccinatie én het geven van voorlichting, advies, instructies en begeleiding. De gemeente is als regisseur verantwoordelijk voor de organisatie van de JGZ. Samen met vijf andere

gemeenten koopt gemeente Moerdijk de uitvoering van de JGZ voor kinderen van 0 tot 4 jaar in bij Thuiszorg West-Brabant (TWB). De GGD verzorgt de uitvoering van de JGZ voor de jeugd van 4 tot en met 18 jaar. De GGD, TWB en Jong JGZ (Breda) werken samen aan een integraal JGZ-basispakket voor de regio West-Brabant. Daar waar de gemeente verantwoordelijk is voor de organisatie, zijn de uitvoerende organisaties inhoudelijk verantwoordelijk voor de zorg die gegeven wordt.

Jeugdwet

De Jeugdwet biedt gemeenten de mogelijkheid meer verbinding te zoeken tussen de - preventief werkende - jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg. Een belangrijk uitgangspunt van de Jeugdwet is: meer inzetten op preventie en eigen kracht van de jeugdige en diens sociale omgeving. Het is belangrijk dat jongeren zelf regie houden op hun leven. Samen met de eigen omgeving én met professionele hulpverleners wordt gezocht naar oplossingen.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Binnen het CJG Moerdijk werken jeugdprofessionals, jeugdverpleegkundigen en kinder- en jongerenwerkers intensief samen. Zij geven ondersteuning bij opgroeien en opvoeden én zetten hierbij in op preventie. Deze nauwe samenwerking tussen jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg, waarbij zorg dichtbij huis en zo laagdrempelig mogelijk wordt geboden, is uniek in de regio.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wmo gaat over het ondersteunen van mensen en gezinnen die niet zelfredzaam zijn. Het doel is om hen zo lang mogelijk thuis te laten wonen en deel te laten nemen aan het maatschappelijk verkeer. Dat kan bijvoorbeeld door een scootmobiel beschikbaar te stellen aan een inwoners om zelfstandig boodschappen te kunnen doen, of door een aanpassing van de woning met een traplift zodat deze langer passend blijft voor de inwoner die slecht ter been is. Een ander voorbeeld is het inzetten van een ergotherapeut om vaardigheden in het huishouden opnieuw te leren zodat de inwoner minder afhankelijk is van ondersteuning en langer zelfstandig blijft.

Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg (Wlz)

De gemeente heeft geen taken vanuit de Zorgverzekeringswet en de Wlz. Wel zien we dat het belangrijk is om inwoners, als dit passender is, vanuit de Wmo of Jeugdwet te begeleiden naar de Zorgverzekeringswet en de Wlz. Via deze twee wetten wordt ook steeds meer preventieve ondersteuning aangeboden.

Niet-wettelijke taken

Wat de gemeente op het gebied van gezondheid voor haar inwoners doet, wordt dus enerzijds bepaald door landelijke wetgeving. Anderzijds maakt gemeente Moerdijk eigen beleid dat resulteert in mentale gezondheid, preventie, ondersteuning en hulp. In de meerjarenbegroting 2022-2025 van de gemeente is als doelstelling opgenomen: Stimuleren van een gezond leefklimaat en stimuleren en faciliteren van een gezonde leefstijl.

Gemeentelijke doelen

Lokaal Preventieakkoord

Uit de Scan Mens en Maatschappij Deel I kwam naar voren dat Moerdijk duidelijk lager dan gemiddeld scoort als het gaat om roken, alcoholgebruik, overgewicht, bewegen, huisartsenbezoek en medicijngebruik. Ook de landelijke cijfers op deze punten zijn zorgelijk. In 2018 is het Nationaal Preventieakkoord gesloten. In Moerdijk vertalen we dit landelijke akkoord in een Lokaal Preventieakkoord. Met het opstellen en uitvoeren hiervan werken we aan de hiervoor genoemde doelstelling uit de meerjarenbegroting.

De ambitie van het Lokaal Preventieakkoord luidt – kort samengevat – als volgt: We leggen een gezonde basis voor huidige en toekomstige generaties. Dat begint al met een goede start vanaf de zwangerschap en gaat door tot in de laatste levensfase. De focus ligt op preventie, we willen zoveel mogelijk voorkomen dat zorg nodig is. Dit alles leidt tot een gezonder Moerdijk.

In het Lokaal Preventieakkoord zijn de volgende drie subdoelen geformuleerd:

- Inwoners zijn in staat tot het maken van gezonde keuzes;
- Inwoners voldoen aan de beweegrichtlijnen;
- Inwoners vinden voldoende handvatten om mentaal in balans te zijn en te blijven.

De te vormen werkgroepen ‘gezond opgroeien’ en ‘gezond ouder worden’ gaan aan de slag met de uitwerking van de doelen van het Lokaal Preventieakkoord. In deze werkgroepen zitten vertegenwoordigers van de gemeente en onze uitvoerings- en samenwerkingspartners.

In het Lokaal Preventieakkoord houden we rekening met de uitkomsten van de Scan Mens en Maatschappij. Deze onderstreept nog maar eens het belang van preventie. Uit recente cijfers blijkt dat de mentale gezondheid van jongeren zeker ook een belangrijk aandachtspunt is.

Boven op de wettelijke taken maakt gemeente Moerdijk extra keuzes. Zo zetten we binnen het CJG een jeugdverpleegkundige in en is preventie een belangrijke taak van de wijkzuster. Voor die taak van de wijkzuster zetten wij als gemeente specifieke middelen in.

Ter ondersteuning van de Regionale Ambulancevoorziening voor acute zorg bij hartstilstand, faciliteert de gemeente zowel financieel als inhoudelijk een dekkend AED-netwerk. We hebben ook projecten op het gebied van ouderschap, mentale gezondheid en dementie. En in onze gemeente vindt periodiek breed gezondheidsonderzoek plaats ter evaluatie en monitoring van de gezondheid van inwoners. In opdracht van gemeente Moerdijk voeren diverse organisaties deze niet-wettelijke taken uit.

Regionale doelen

Niet alles wat de gemeente doet, is afkomstig uit landelijke wetten of lokaal beleid. We hebben ook te maken met regionale doelen. Dit zijn keuzes die gemaakt worden samen met vijftien andere gemeenten binnen de GGD West-Brabant. Een voorbeeld hiervan is de inzet van de adviseur preventie & gezondheid van de GGD ter ondersteuning van lokale gezondheidsdoelen. Deze informeert en adviseert scholen, ouders en kinderopvangorganisaties en in mindere mate ouderen- en culturele organisaties over actuele gezondheidsthema's als ‘Samen opstaan voor een psychisch gezond West-Brabant’, ‘Gezonde voeding, hoe doe je dat?’, ‘Effecten Alcohol- en softdrugsgebruik op gezondheid jongeren’. Ook wordt ondersteund bij aanvragen van subsidies en het onder de aandacht brengen van landelijke regelingen als De Gezonde School, Rookvrije Generatie, Watertappunten op schoolpleinen, etc.

Partners

De gemeente Moerdijk werkt samen met verschillende uitvoerings- en samenwerkingspartners. De vaste partners zijn: GGD West-Brabant, GGZ Breeburg, GGZ Westelijk Noord-Brabant, het Regionaal Ambulancevervoer, de Thuiszorg West-Brabant, Meer Moerdijk en Surplus. Welke plek de partners precies innemen bij de gemeentelijke ondersteuning is te zien in het schema op pagina ...

Voorgaand deel van dit hoofdstuk was een beknopte schets van de staat van de gemeentelijke gezondheidszorg in Moerdijk. Hierna wordt vooruitgeblikt op de toekomst. Eerst volgen inzichten die gemeente Moerdijk op basis van jarenlange ervaring opdeed.

Inzichten

Preventie als rode draad

Kritisch kijken naar uitgebreid en divers aanbod

Het gemeentelijke aanbod voor preventie op gezondheidsgebied is veelomvattend. Het is belangrijk om bij de uitvoering van het Lokaal Preventieakkoord kritisch te kijken naar wat we aanbieden. Gezien de beperkte middelen – in geld en tijd - moeten we hulp en ondersteuning zo efficiënt mogelijk inzetten. Daarvoor is eerst meer kennis en inzicht nodig.

Meer weten, beter meten en een bredere blik op welzijn

Om een grondige analyse binnen het thema gezondheid te kunnen maken, moet de gemeente in eerste instantie een beter inzicht krijgen in de cijfers. De GGD-monitor heeft helaas een vrij lage frequentie. Dit jaar komt er wel een extra gezondheidsmonitor voor volwassenen, bedoeld om de effecten van corona te meten. Ook de periodieke gemeentebrede gezondheidsonderzoeken bieden waardevolle informatie. Daarnaast kunnen we informatie uit onze eigen klantgesprekken benutten en informatie ophalen bij onze samenwerkings- en uitvoeringspartners. De juiste koppeling van deze relevante lokale gezondheidsdata en ontsluiting hiervan in een dynamisch dashboard biedt kansen om meer inzicht in de lokale gezondheidsstatus van de verschillende doelgroepen te verkrijgen. Deze datagedreven manier van werken biedt zo een goede basis voor gerichte en onderbouwde beleidskeuzes binnen het thema gezondheid.

Ten tweede willen we als gemeente beter kunnen bepalen wat het effect van interventies en programma's is. Hoewel dit soms moeilijk meetbaar is, willen we meer zicht op de resultaten. In de samenwerking met partners kan de gemeente hier afspraken over maken.

Oog voor de oorzaken van de benodigde hulp en ondersteuning is het derde punt dat meer aandacht vraagt. Nu is ons aanbod nog te veel gericht op de gevolgen van bijvoorbeeld onvoldoende welzijn of een ongezonde leefstijl. De gemeente moet en wil zich meer richten op preventie, datzelfde geldt voor onze partners.

Ten vierde zou het goed zijn het begrip welbevinden met een bredere blik te bekijken, samen met onze inwoners. Kernvragen zijn hierbij: Hoe ver mag overheidsbemoeienis gaan? En hoe verhoudt dit zich tot eigen verantwoordelijkheid? Dat een ongezonde leefstijl gezondheidsrisico's verhoogt en de vraag naar hulp en ondersteuning vergroot, spreekt voor zich. Vanuit die gedachte zou de overheid zich wellicht mogen 'bemoeien' met de leefstijl van mensen. Dit past ook bij de focus die we op preventie leggen. We willen immers liever voorkomen dan genezen. Bekeken vanuit de inwoners bestaat ook het risico dat inmenging van de overheid hier als betuttelend wordt ervaren. In de doorontwikkeling van de Wmo is opgenomen dat bij klantgesprekken breder gekeken wordt naar welbevinden.

Op basis van de hiervoor beschreven inzichten én de uitgangspunten die de gemeenteraad in 2021 vaststelde, zijn kansen voor de toekomst geformuleerd. Hiermee wil gemeente Moerdijk de hulp en ondersteuning voor haar inwoners effectiever, preventiever en efficiënter maken.

Kansen voor 2023

Huisartsenroute naast jeugd ook voor volwassenen

We werken samen met huisartsen en maken gebruik van elkaars kracht. Samen kijken hoe we mensen nog beter op de juiste manier kunnen doorverwijzen naar vrij toegankelijke hulp. Zowel voor lichte als zwaardere hulpvragen. Daarnaast hebben we aandacht voor preventie en de-medicaliseren en bieden we proactief hulp aan. Denk bijvoorbeeld aan inloophuizen, activiteiten van seniorenraden en het sportaanbod in de gemeente. Welzijn op recept wordt dit ook wel genoemd. De samenwerking met huisartsen moet gebaseerd zijn op hulpvragen en niet op producten. Op basis van de maatregelen scan 2022 wordt gewerkt aan verbreding van de samenwerking met huisartsen vanuit het CJG. De huisartsen zijn belangrijke verwijzers. Voor 2023 zien we kansen om dit te verbreden naar volwassenen. De basis van samenwerking is aanwezig, maar vraagt versteviging vanuit een gedeelde visie op gezondheid en ondersteuning. Het project huisartsenroute wordt in 2023 verder vormgegeven vanuit een integrale benadering.

Jongerenwerk als alternatief voor Wmo-traject

Jongerenwerk is inzetbaar tot de leeftijd van 27 jaar. Dus ook jongvolwassenen kunnen gebruikmaken van vrij toegankelijke hulp en ondersteuning door het jongerenwerk. Dit kan een alternatief zijn voor begeleiding vanuit de Wmo, maar ook een aanvulling ter ondersteuning van een Wmo-begeleidingstraject. Door jongerenwerk en Wmo-begeleiding te combineren, kunnen resultaten eerder behaald worden en langer doorwerken. Denk aan een gestructureerde en zinvolle dagbesteding, het aangaan en onderhouden van sociale contacten én het voeren van groepsgesprekken. Bij begeleiding is het belangrijk dat jongeren actief betrokken worden en zelf mee kunnen werken. Op deze manier ontstaat de mogelijkheid tot talentontwikkeling.

Aanbod voor mentale gezondheid stroomlijnen

Zowel vrijwilligersorganisaties als professionele organisaties zetten zich in voor de mentale gezondheid van onze inwoners. Het aanbod is op dit moment versnipperd en divers. Denk aan inloopfuncties,

groepsbijeenkomsten, lotgenotencontact en de inzet van ervaringsdeskundigen. Ook zijn er sportfaciliteiten met als doel het welbevinden te verbeteren. We willen dit vrij toegankelijke aanbod helder in beeld krijgen en nagaan hoe we de verschillende voorzieningen beter met elkaar kunnen verbinden. Hierbij zoeken we ook aansluiting bij de ontwikkeling van mentale gezondheidscentra van de GGZ. Dit onderwerp heeft een plek in het Lokaal Preventieakkoord. Door hier integraal naar te kijken, zullen we een kwaliteitsslag maken waarbij aanbod en doelgroepen aan elkaar gekoppeld worden.

Beter benutten van zorgverzekeringen

Een zorgverzekering biedt mogelijkheden om het persoonlijk welbevinden te verbeteren. Denk aan het inschakelen van een leefstijlcoach en het volgen van een training mentale gezondheid. We gaan deze mogelijkheden inventariseren en onder de aandacht brengen bij onze Wmo-consulenten, jeugdprofessionals, trajectbegeleiders schuldhelpverlening en de professionals en vrijwilligers van onze partners. Natuurlijk nemen we dit ook mee in de samenwerking met de huisartsen en in ons contact met cliënten. Het beter benutten van de zorgverzekeringen, kan de vraag naar hulp en ondersteuning aan de gemeente verkleinen.

Weer thuis na ziekenhuisopname of revalidatie

Om de zorgkosten van ziekenhuizen en revalidatiecentra te beperken, worden patiënten zo snel als mogelijk is naar huis gestuurd. Thuis kunnen mensen een beroep doen op de benodigde hulp en ondersteuning vanuit de Wmo. We moeten drempels wegnemen om te revalideren, aansluiten op de revalidatie(centra), maar ook voorafgaand aan een ziekenhuisopname of terugkomst uit revalidatie eventueel al maatregelen nemen. We willen verwijzen aan de hand van de hulpvraag en niet vanuit mogelijke producten. Denk bijvoorbeeld aan een bijdrage voor fysiotherapie of mogelijkheden voor ouderen en gehandicapten om te sporten bij Meer Moerdijk.

Verbetering samenwerking

Het is belangrijk om samen met de GGD-speerpunten van gezondheidsbeleid te bepalen. Hierbij nemen we recente ontwikkelingen en beschikbare data vanuit gezondheidsmonitoren van de GGD mee. Ook de afstemming hierover met de werkgroepen die het Lokaal Preventieakkoord gaan uitwerken, is van belang. Zo kunnen we gezamenlijk focus aanbrengen en prioriteiten stellen. Op basis hiervan willen we eveneens een efficiëncyslag maken op de inzet van de preventiemedewerker van de GGD.

Aandacht voor aspect gezondheid in organisatiebrede thema's

Tijdens het uitvoeren van de Scan Mens en Maatschappij werd duidelijk dat de formatie (24 uur) op het omvangrijke leefgebied gezondheid erg beperkt was. Inmiddels hebben we er een nieuwe collega bij. Deze uitbreiding stelt ons beter in staat aspecten van gezondheid te koppelen aan organisatiebrede thema's. Bijvoorbeeld de uitwerking van de omgevingsvisie, de uitvoering van de havenstrategie en de nodige aanpassingen vanwege klimaatverandering. De ambitie om zorg te dragen voor een gezonde leefomgeving, kunnen we op deze manier waarmaken.

Kansen voor 2024

Mentale gezondheid jongvolwassenen verbeteren met sport

Extra inzet op sport kan een manier zijn om mentale gezondheid te verbeteren. Het creëren van een aantrekkelijk sportaanbod voor jongvolwassenen, bijvoorbeeld in samenwerking met Meer Moerdijk ook in relatie tot uitvoering van het sportakkoord is een kans voor 2024.

Kansen voor 2025

Schoolverzuim aanpakken met M@zl

Binnen het voortgezet onderwijs zijn goede ervaringen opgedaan met M@zl. Dit is een methodiek voor de aanpak van ziekteverzuim onder leerlingen. Hierbij werken scholen en leerplicht samen met jeugdartsen en organisaties in de jeugdgezondheidszorg. M@zl richt zich op het vroeg signaleren van ziekteverzuim, het achterhalen van onderliggende oorzaken en aandragen van oplossingen. Het doel is verzwaring van de problematiek voorkomen. Het voorstel is om M@zl ook in te zetten in het basisonderwijs (zie ook leefgebied Onderwijs).

Relatie met de uitgangspunten

Er liggen volop kansen binnen het leefgebied gezondheid. Voor vrijwel alle kansen geldt het uitgangspunt 'investeren in de samenwerking met maatschappelijke partners'. Denk aan de GGD, huisartsen, wijkzusters, de zorgverzekering, ziekenhuizen, de professionele jeugdzorg en het onderwijs. Ook inzetten op preventie loopt als een rode draad door alle te benutten kansen heen.

Kortom

Met het benutten van de kansen die er liggen, willen we zorgen dat de vraag naar zwaardere zorg afneemt, er minder beroep wordt gedaan op Wmo-voorzieningen en jeugdzorgvoorzieningen én dat de investeringen daar terecht komen waar ze écht nodig zijn. De verdere uitwerking van het Lokaal Preventieakkoord zal uiteindelijk een bijdrage leveren aan een gezondere leefstijl in Moerdijk.

4. Leefgebied Werk

Arbeidsparticipatie levert meer op dan geld alleen

Vanuit de Participatiewet hebben gemeenten de verantwoordelijkheid mensen met een uitkering te begeleiden naar regulier betaald werk. Zowel inwoners als werkgevers kunnen hierbij een beroep doen op verschillende vormen van ondersteuning. Maar onafhankelijk zijn van een uitkering is in de praktijk niet voor alle inwoners realistisch. Voor deze mensen wil gemeente Moerdijk werken en participeren mogelijk maken tot een niveau dat voor de betrokkenen optimaal is. Hierbij gaan we meer dan voorheen kijken naar individuele behoeften en mogelijkheden.

Wettelijke taken

Participatiewet

Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. Met deze wet wil de overheid ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden. Gemeenten hebben een centrale rol bij de uitvoeren van de Participatiewet. Zij zorgen waar nodig voor ondersteuning: bij het vinden van een baan, het volgen van scholing of het aanpassen van de werkplek. En soms ook tijdens het uitvoeren van werkzaamheden. De Banenafpraak is onderdeel van de Participatiewet. In dit akkoord maakten kabinet en sociale partners afspraken over het creëren van garantiebanen voor mensen met een arbeidsbeperking.

Binnen de landelijke kaders hebben gemeenten veel vrijheid om het eigen participatiebeleid in te vullen. Onze gemeente heeft de Participatiewet vertaald naar lokaal beleid in De Verordening Re-integratie participatiewet gemeente Moerdijk.

Re-integratievoorzieningen

We beschikken over verschillende re-integratievoorzieningen. Gemeente Moerdijk stimuleert en subsidieert scholing en opleidingen die de toegang tot de arbeidsmarkt bevorderen. Inwoners mogen tijdelijk werken met behoud van uitkering in de vorm van proefplaatsingen, werkstages, activeringsplaatsen en detachering. De tijdsduur, mate van begeleiding en het toekomstperspectief lopen uiteen. Bij proefplaatsing wordt in drie maanden tijd toegewerkt naar een betaalde baan. Een werkstage duurt maximaal zes maanden en is bedoeld om werkritme- en ervaring op te doen. Detachering betekent betaald werken bij een reguliere werkgever. Activerings- of participatieplaatsen zijn er voor mensen met een (zeer) grote afstand tot de arbeidsmarkt. Een voorbeeld van een participatieproject is de samenwerking van gemeente Moerdijk met Fort Sabina. Dit project voorziet in werkplekken met intensieve begeleiding.

Wanneer een werknemer door een arbeidsbeperking een lagere productiviteit heeft, kan de werkgever van de gemeente loonkostensubsidie ontvangen om 'het gat te dichten'. Dit maakt het aantrekkelijker iemand met een arbeidsbeperking aan te nemen. Daarnaast betaalt de gemeente aanpassingen van de werkplek als een medewerker daardoor beter kan functioneren.

Een reguliere werkplek is echter niet voor iedereen realistisch. Sommige mensen kunnen vanwege lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen alleen in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden functioneren. Wanneer meer begeleiding en aanpassing van de werkplek nodig is dan van een werkgever verwacht mag worden, zorgt de gemeente voor beschutte werkplekken, zo nodig met begeleiding op de werkvloer door een job coach. Dit kan onder meer gaan om de productie van trappen, het sorteren van röntgenfoto's, schoonmaakwerk en de montage van kabelbomen.

Werkplein en Werkvoorzieningschap (WVS)

Gemeente Moerdijk laat de meeste taken op het gebied van ondersteuning bij werk uitvoeren door het Werkplein Hart van West-Brabant en WVS (leerwerkbedrijf).

Het Werkplein is een gemeenschappelijke regeling van zes gemeenten. Deze organisatie helpt inwoners bij het vinden van werk. Het Werkplein zet ook advies en ondersteuning op maat in om te zorgen dat mensen kunnen participeren en werken 'naar vermogen'. (Vrijwilligers)werk kan bovendien een middel zijn om uit sociaal isolement te komen en te blijven, ook hierbij speelt het Werkplein een rol.

WVS was voorheen een sociale werkvoorziening. Nu ontwikkelt het zich tot een leerwerkbedrijf. In deze

gemeenschappelijke regeling werken negen gemeenten samen. WVS helpt inwoners bij hun ontwikkeling door ze werk, begeleiding, opleiding en training aan te bieden. De trajecten zijn tijdelijk met doorstroming naar regulier werk als ambitie.

Wet inburgering

Sinds 1 januari 2022 hebben de gemeenten in Nederland op grond van deze wet een regierol bij de begeleiding van inburgeraars. Deze mensen zo snel mogelijk mee laten doen in de Nederlandse samenleving, dat is het doel van de wet. Bij voorkeur met betaald werk. Het idee is om vroeg in het inburgeringsproces al te starten in een betaalde baan of op een werkervaringsplek. Als het om bijstandsgerechtigde statushouders gaat, hebben gemeenten in het kader van de nieuwe Wet Inburgering de specifieke taak deze mensen een half jaar lang te 'ontzorgen'. Dit houdt in dat de gemeente de vaste lasten betaalt vanuit de uitkering. Gemeente Moerdijk legt de uitvoering van de wet neer bij het Werkplein.

Niet-wettelijke taken

Inwoners aan het werk helpen door garantiebannen te creëren en loonkostensubsidies te verstrekken, is duurder dan mensen simpelweg een uitkering geven. Gemeenten maken hierin eigen keuzes. Ondanks de hogere kosten, kiest gemeente Moerdijk voor extra investeren in arbeidsparticipatie boven op de wettelijke verplichtingen, samen met de vijf andere gemeenten die deelnemen aan het Werkplein Hart van West-Brabant. Mensen aan het werk helpen weegt voor ons, vanuit sociaal oogpunt, zwaarder dan het financiële plaatje. Een voorbeeld hiervan is het project Inclusief Moerdijk. In dit project wordt in veel bredere zin naar de kansen per individu gekeken dan normaal gesproken het geval is. Deelnemers aan het project komen terecht in diverse functies binnen de gemeentelijke organisatie en stromen van hieruit door naar regulier werk, bij gemeente Moerdijk of een andere werkgever. Met Inclusief Moerdijk willen we onze inwoners kansen bieden en een voorbeeld zijn voor andere werkgevers.

Gemeentelijke doelen

Inwoners die langere tijd in een uitkeringssituatie zitten, krijgen vaak te maken met problemen op meerdere vlakken: financieel, sociaal en op het gebied van gezondheid. De instroom naar werk zorgt niet alleen

voor een betere inkomenspositie, maar heeft ook een positieve invloed op gezondheid en meedoen op sociaal vlak. Werk kan mensen zelfredzamer en minder geïsoleerd maken. We willen als gemeente niet alleen werken aan arbeidsparticipatie, maar zeker ook aan sociale participatie. Met werken of meedoen in de maatschappij kunnen andere problemen voorkomen worden. Dit is beter voor onze inwoners en het zorgt voor minder druk op ondersteuning vanuit de gemeente, zoals de schuldhulpverlening of Wmo-voorzieningen.

Doelgroepen

Het participatiebeleid van gemeente Moerdijk is grotendeels gericht op uitkeringsgerechtigden. Een deel hiervan kan binnen een halfjaar uitstromen naar betaald werk. Een ander deel is met het bijschaven van vaardigheden of het doorlopen van een leerwerktraject binnen ongeveer een jaar klaar voor de arbeidsmarkt.

Van de grootste groep is de verwachting dat betaald werk niet (binnen een jaar) haalbaar is. Vanwege de huidige krappe arbeidsmarkt, gaat het in deze groep vrijwel uitsluitend om mensen met en grote afstand tot betaald werk. Denk aan chronisch zieken, inwoners met verslavingsproblemen of een gevangenisverleden én aan mensen met een ontheffing van de arbeidsplicht. Bijvoorbeeld bij volledige arbeidsongeschiktheid of wanneer een alleenstaande ouder de zorg heeft voor jonge kinderen. Inwoners in deze groep krijgen vaak ook ondersteuning vanuit andere gebieden van het sociaal domein.

Er zijn ook niet-uitkeringsgerechtigden die wél onder de Banenafpraak vallen en dus recht hebben op re-integratie. In zulke gevallen is het de sociale activering die telt. Vrijwilligerswerk kan ertoe bijdragen dat mensen meer sociale contacten krijgen.

Ten slotte is de gemeente verantwoordelijk voor de begeleiding van inburgeraars.

Partners

Om onze doelen op het gebied van werk te kunnen realiseren, werkt gemeente Moerdijk met vijf andere gemeenten samen in de gemeenschappelijke regeling Werkplein Hart van West-Brabant. Daarnaast dragen tal van andere professionele en vrijwilligersorganisaties hun steentje bij. Welke plek deze partners innemen in het totaal, is te zien in het overzicht op pagina

Actuele context

De Banenafpraak is een akkoord tussen kabinet en sociale partners over het creëren van banen voor mensen met een arbeidsbeperking, de zogenoemde garantiebannen. Het gaat om 125.000 extra banen in 2026. In ruil voor het bieden van garantiebannen kunnen werkgevers gebruikmaken van loonkostensubsidie, job coaching en een no-riskpolis. Met zo'n polis loopt de werkgever geen financieel risico wanneer een werknemer uitvalt door ziekte.

Om het doel van de Banenafpraak te kunnen realiseren, is een andere systematiek nodig dan de rijksoverheid tot nu toe hanteerde. Er werd gewerkt met een macrobudget voor meerdere soorten uitkeringen. De loonkostensubsidie zal nu losgekoppeld worden. Zo moet voorkomen worden dat op dit vlak tekorten ontstaan. In het verleden legden gemeenten de tekorten voor loonkostensubsidie zelf bij.

Voorgaand deel van dit hoofdstuk ging over de huidige gang van zaken op het gebied van ondersteuning bij werk in gemeente Moerdijk. Hierna volgen inzichten die we de afgelopen jaren opdeden.

Inzichten

Meer oog voor individuele inwoners.

Gemeenschappelijke regelingen Werkplein en WVS

Gemeenschappelijke regelingen werken kostenbesparend vanwege de schaalgrootte. Zowel het Werkplein als WVS begroten ruim. Aan het eind van het jaar blijft er meestal geld over. Dat komt terug naar de deelnemende gemeenten. Van tevoren is niet bekend om hoeveel het gaat en gedurende het jaar kunnen we als gemeente niet over dit bedrag beschikken. Scherper begroten en eventueel gaandeweg het jaar budget bijvragen in plaats van achteraf terugvloeien heeft de Moerdijkse voorkeur. Overeenstemming met de andere vijf deelnemende gemeenten is hier uiteraard voor nodig.

Nieuwe aanpak Werkplein Hart van West-Brabant

Het Werkplein Hart van West-Brabant heeft ervaren dat de procesgerichte manier van werken steeds minder aansluit bij de behoeften van de samenleving. Waar eerst de uitvoering van de Participatiewet centraal stond, vormen voortaan talenten en kwaliteiten van inwoners en medewerkers het uitgangspunt. Er komt veel regelruimte voor medewerkers om samen met de inwoner de best passende keuze te maken. Doel is hiermee de uitstroom naar betaald werk makkelijker en duurzamer te maken. Het Werkplein wil niet alleen beter aansluiten op de behoeften van inwoners, maar ook op die van samenwerkingspartners en de gemeente. De nieuwe werkwijze is door 'Werkpleiners' bottom-up ontwikkeld en wordt vanaf september 2022 ingevoerd.

Andere doelgroepen voor WVS

WVS was een sociale werkvoorziening, maar ontwikkelt zich nu tot een leerwerkbedrijf. In het nieuwe leerwerkbedrijf staan ontwikkeling van de medewerker en uitstroom naar regulier werk centraal. Bij de sociale werkvoorziening konden mensen langdurig in dienst blijven. Zij stroomden in op basis van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Deze wet werd, samen met enkele andere wetten, op 1 januari 2015 vervangen door de Participatiewet. Hiermee raakte WVS een deel van de instroom kwijt. Minder instroom betekent een lager exploitatieresultaat en hogere kosten voor de deelnemende gemeenten. Daarom heeft het leerwerkbedrijf nieuwe doelgroepen nodig. Momenteel begeleidt WVS inwoners in diverse proeftuinen en bij Fort Sabina met de bedoeling dat zij doorstromen naar regulier werk. Het gaat om mensen die intensieve ondersteuning nodig hebben vanwege arbeidsbeperkingen of een grote afstand tot de arbeidsmarkt door een lange uitkeringsduur.

De mensen die instroomden vanuit de vroegere Wsw blijven overigens wel bij WVS werken tot ze met pensioen gaan. Een groot deel van hen kan niet buiten een beschermde omgeving of zonder aanpassingen werken. Voor deze inwoners heeft de gemeente een zorgtaak.

Veranderde mogelijkheden in beeld brengen

Van een grote groep uitkeringsgerechtigden verwacht gemeente Moerdijk dat betaald werk niet (binnen een jaar) haalbaar is. Feit is wel dat we geen goede actuele indruk hebben van deze groep. In de loop van de tijd kunnen veranderingen opgetreden zijn. Met als gevolg misschien nieuwe mogelijkheden voor (enige vorm van) werk. Daarom gaat gemeente Moerdijk de betreffende inwoners uitnodigen voor een gesprek.

Inburgeraars langer ondersteunen

In 2017 ging het Werkplein van start met de Frequentie Intensieve Aanpak voor statushouders. Tijdens de eerste zes maanden kregen zij specifieke begeleiding op onder andere taal en werk. Zes maanden bleek echter veel te kort. Daarom werd besloten dat de klantmanagers van het Werkplein statushouders zouden blijven begeleiden tot ze uitstroomden naar betaald werk of het inburgeringsdiploma haalden. Maar binnen een halfjaar een betaalde baan vinden, bleek niet haalbaar. Inburgeraars hebben veel langer ondersteuning nodig, bijvoorbeeld bij het leren van de Nederlandse taal. Hierdoor werd de caseload van de betrokken klantmanagers veel te zwaar. Om beter aan te kunnen sluiten bij de doelgroep, gaat in september 2022 een nieuwe wijkgerichte aanpak van start. Dit is ook een verbetering voor de klantmanagers.

Op basis van voorgaande inzichten én de uitgangspunten voor het sociaal domein die de gemeenteraad in 2021 vaststelde, zijn kansen voor de toekomst geformuleerd. Deze kansen hangen nauw samen met de nieuwe manier van werken van het Werkplein Hart van West-Brabant.

Kansen voor 2023

De nieuwe werkwijze die het Werkplein vanaf september 2022 hanteert, heeft invloed op de samenwerking met de gemeente. Door te investeren in een betere, integrale samenwerking, kunnen beide partners sneller met elkaar schakelen. De klanten van het Werkplein zijn namelijk vaak ook bij de gemeente bekend vanwege andere problematiek dan het vinden van (betaald) werk. We spreken dan van multiproblematiek. Door verbeterde samenwerking is meer maatwerk mogelijk dat goed aansluit bij de behoeften van inwoners. Er komt meer ruimte voor individuele talenten en kwaliteiten van mensen en de keuzes die hier het beste bij passen. Het idee is dat dit de uitstroom naar betaald werk makkelijker en duurzamer zal maken.

Kansen vanaf 2024

In opdracht van gemeente Moerdijk gaat het Werkplein individuele gesprekken voeren met inwoners die al geruime tijd in een uitkeringssituatie zitten. Wellicht zijn er in de loop van de tijd nieuwe mogelijkheden ontstaan. Door therapie of behandeling van medische klachten kan iemand misschien weer meer dan eerder het geval was. De nieuwe aanpak van het Werkplein, met meer aandacht voor het individu, kan hier positief aan bijdragen. Met het stimuleren en faciliteren van werk voor deze groep, willen we zorgen voor betere inkomensposities en een grotere maatschappelijke participatie. We doen daarbij sterker dan voorheen een beroep op eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid.

Relatie met de uitgangspunten

Van de uitgangspunten voor het sociaal domein zien we hier 'eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid' en 'investeren in de samenwerking met de maatschappelijke partners' terug in de toekomstkansen.

Kortom

In gemeente Moerdijk vinden we het belangrijk dat alle inwoners kunnen meedoen, ook op het gebied van werk. Voor wie dat niet zelfstandig redt, bieden we graag ondersteuning. Daarbij gaan we meer dan voorheen kijken naar wat de individuele inwoner kan en welke ondersteuning hierbij aansluit.

5. Leefgebied Mobiliteit

Alle inwoners mobiel

Als gemeente ondersteunen we inwoners bij mobiliteit, omdat we willen dat iedereen kan meedoen in de maatschappij. Daarom helpen we bij vervoer naar scholen en zorgaanbieders, naar werkplekken en dagbesteding én in een aantal gevallen naar sportlocaties. Vaak vervoeren we de verschillende doelgroepen ieder op een andere manier, met eigen vervoer. We onderzoeken of dit anders kan. Op het gebied van leerlingenvervoer kunnen we vanaf het schooljaar 2022/2023 al efficiënter te werk gaan.

Wettelijke taken

Wet op het Primair Onderwijs (WPO), Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en Wet op de Expertisecentra (WEC)

Vanuit de WPO, WVO en WEC zorgt de gemeente in bepaalde situaties dat leerlingen kunnen reizen tussen thuis en school. Dat doen we door het verstrekken van een vergoeding aan ouders of het aanbieden van vervoer met bijvoorbeeld taxi- en rolstoelbusjes.

Leerlingenvervoer is er voor kinderen bij wie de dichtstbijzijnde toegankelijke basisschool of school voor speciaal onderwijs verder dan 6 kilometer van huis is. Dit volgt uit de verordening leerlingenvervoer gemeente Moerdijk. Landelijke wetgeving verplicht het opstellen van regels in zo'n verordening. De precieze uitwerking is een Moerdijkse keuze. Ongeveer 250 leerlingen basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en leerlingen die naar een school met een geloofsovertuiging gaan, maken gebruik van deze vorm van vervoer. Daarnaast is leerlingenvervoer er voor leerlingen in het voortgezet onderwijs, die vanwege een beperking niet zelfstandig met het openbaar vervoer naar school kunnen. In onze gemeente zijn dat 30 tot 40 leerlingen.

Aan leerlingen die medisch gezien niet zelfstandig naar het reguliere voortgezet onderwijs kunnen reizen, maar dit wel met training kunnen leren, biedt gemeente Moerdijk een openbaar vervoerpas aan. Dit gebeurt in overleg met ouders. Vervoersmaatschappij Arriva subsidieert: begeleiders reizen gratis om zo kinderen te leren zelfstandig naar school te gaan. Als een leerling daarna alleen met het openbaar vervoer kan reizen, is er geen leerlingenvervoer meer nodig. Bovendien stimuleert dit de zelfredzaamheid van de jeugdige.

Participatiewet

Deze wet heeft als doel zoveel mogelijk mensen naar werk toe te leiden. Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan. Werknemers met een fysieke arbeidsbeperking, voor wie reizen naar het werk lastig is, kunnen ondersteuning aanvragen voor woon-werkverkeer. Iemand met een Wajong-uitkering kan dit doen bij het UWV. Iemand met een arbeidsbeperking die onder de Participatiewet valt, kan terecht bij de gemeente. Binnen de arbeidsmarktregio zijn goede regionale afspraken gemaakt over de uitvoering tussen gemeenten en het UWV.

Wmo

Aanbieders van Wmo-dagbesteding zorgen voor vervoer naar de locaties als inwoners dit zelf niet kunnen regelen. Verder verzorgt gemeente Moerdijk vanuit de Wmo het vervoer voor inwoners met een beperking, zodat zij bijvoorbeeld bij anderen op bezoek kunnen gaan en activiteiten kunnen ondernemen. De meeste Wmo-cliënten gebruiken hiervoor deeltaxi West-Brabant. In 2021 hadden 1.480 Wmo-cliënten in onze gemeente een pas voor de deeltaxi; 817 pashouders maakten hier daadwerkelijk gebruik van. Samen waren ze goed voor in totaal 19.195 ritten.

Jeugdwet

In het kader van de Jeugdwet vindt vervoer voor jeugdzorgtrajecten plaats. Gemeente Moerdijk werkt hiervoor met regionale contracten. Daarin is met aanbieders van jeugdzorg afgesproken dat het vervoer is meegerekend in de kostprijs van de jeugdhulptrajecten, wanneer ouders zelf niet in het vervoer kunnen voorzien. Maar over grotere afstanden gaat dit niet op; dat kunnen zorgaanbieders niet bekostigen, zonder dat dit ten koste gaat van het inhoudelijke hulpaanbod.

Gemeente Moerdijk zet dan bij uitzondering vervoersarrangementen in als maatwerk. Dit gebeurt als de

zorgaanbieder de hulp niet nabij het kind kan organiseren. Of wanneer ouders en het eigen netwerk niet voor vervoer kunnen zorgen én als voorliggende voorzieningen zoals openbaar vervoer niet passend zijn. Als randgemeente is Moerdijk hiermee duurder uit dan centraler gelegen gemeenten. De vervoerskosten zijn de afgelopen twee jaar aanzienlijk afgenomen. Dit komt doordat we steviger inzetten op eigen kracht van ouders én doordat we zorgaanbieders opdracht geven hulp zoveel mogelijk nabij het kind te verlenen.

Niet-wettelijke taken en gemeentelijke doelen

Naast vervoer dat voortkomt uit wettelijke taken, biedt gemeente Moerdijk doelgroepenvervoer aan. Bijvoorbeeld om naar het speciaal onderwijs te gaan of naar een werkplek of zorglocatie. We zorgen onder andere voor gymvervoer voor basisscholen boven een bepaalde afstand en busvervoer naar zwembaden in het kader van het programma Meer Bewegen Voor Ouderen. Andersom brengen we beweegactiviteiten naar de mensen toe, zoals naar het verpleeghuis. We willen immers als gemeente Moerdijk 'meedoen aan de samenleving' mogelijk maken voor al onze inwoners.

Doelgroepen

Onze doelgroepen bestaan uit inwoners die zich, om verschillende redenen, niet zelfstandig kunnen verplaatsen. Dit loopt uiteen van jonge kinderen tot hoogbejaarde inwoners.

Partners

Op het gebied van mobiliteit werken we als gemeente samen met diverse partners. Provincie Noord-Brabant is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer. Verder zijn er diverse bedrijven en (vrijwilligers)organisaties die het vervoer regelen. Datzelfde geldt voor Wmo-zorgaanbieders. Op pagina ... is te zien welke plek deze partijen innemen.

Voorgaande was een schets van de huidige ondersteuning bij mobiliteit binnen gemeente Moerdijk. Hierna volgen opgedane inzichten.

Inzichten

Een beroep doen op doelgroepen en zorgaanbieders.

Al verandering in 2022 én nadere analyse nodig

We vervoeren de verschillende doelgroepen allemaal op een andere manier, met eigen vervoer, naar eigen locaties. We vragen ons af: Kan dat anders? Zijn er combinaties mogelijk? Wat zijn mogelijke kansen? Om deze vragen te kunnen beantwoorden, moeten we de doelgroepen nader analyseren. Het gaat om een complex vraagstuk waarin veel factoren meespelen. Dit maakt dat er op korte termijn slechts beperkte kansen liggen. Het vraagt meer tijd om de mogelijkheden voor langere termijn zorgvuldig te onderzoeken.

Op basis van de hiervoor beschreven inzichten én de uitgangspunten voor het sociaal domein die de gemeenteraad in 2021 vaststelde, zijn kansen voor de toekomst geformuleerd.

Kansen voor 2022/2023

De gemeenteraad heeft in april 2022 de 'Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Moerdijk' vastgesteld. Dit betekent kortweg dat leerlingen meer samen in taxibusjes zullen reizen dan individueel, dat een klein aantal leerlingen een langere reistijd krijgt én dat scholieren aan het begin en eind van de lesdag vaker zelfstandig op school zullen werken.

Leerlingenvervoer regulier voortgezet onderwijs op vaste tijden

Leerlingen die vanwege een fysieke of mentale beperking niet zelfstandig naar een school voor voortgezet onderwijs kunnen reizen, worden nu nog volgens hun individuele lesrooster per taxi vervoerd. Met ingang van het schooljaar 2022/2023 is de begintijd van het eerste lesuur in de schoolgids voor alle leerlingen het uitgangspunt. Scholieren reizen dan samen in taxibusjes in plaats van met individuele taxi's. Voor de reis terug naar huis geldt hetzelfde principe. Het leerlingenvervoer gaat hier uit van de eindtijd van het laatste lesuur in de schoolgids. Wie begin en/of eind van de dag geen les heeft, kan op school zelfstandig studeren. De gewijzigde aanpak van het leerlingenvervoer past binnen de wettelijke taken van de gemeente. De wet schrijft leerlingenvervoer voor op basis van de schooltijden in de schoolgids en niet op basis van individuele roosters. Veel andere gemeenten werkten al langer op basis van schooltijden in de schoolgids.

Maximaal 1,5 uur enkele reis voor speciaal onderwijs en basisscholen met geloofsovertuiging

Leerlingen van het (voortgezet) speciaal onderwijs én van basisscholen met een geloofsovertuiging worden gezamenlijk naar de dichtstbijzijnde passende school vervoerd met taxibusjes. Tot de zomervakantie van 2022 gold de norm van maximaal 1 uur reistijd voor een enkele reis per individuele leerling. Wanneer de reistijd voor één leerling meer dan 1 uur werd, zetten we een extra taxi in. Ook als er in het gezamenlijke taxibusje nog plek vrij was. Het college van burgemeester en wethouders heeft in mei 2022 de nieuwe 'Nadere regel aangepast vervoer' vastgesteld voor taxi(bus)vervoer. Met ingang van het schooljaar 2022/2023 zal gemeente Moerdijk niet langer de strikte norm van 1 uur enkele reis hanteren, maar streven naar 1 uur reistijd met een maximum van 1,5 uur. Zo zullen individuele taxi's nauwelijks nog nodig zijn.

Wijziging busvervoer Meer Bewegen Voor Ouderen

De seniorenraad van Willemstad organiseert vanaf september zelf het vervoer naar het zwembad in Fijnaart. Voorheen deed de gemeente dit. De kosten van dit vervoer kan de seniorenraad meenemen in de jaarlijkse subsidieaanvraag.

Afstand tot de zorgaanbieder en eigen kracht

Dit is nu al een uitgangspunt, maar dient explicieter te worden gemaakt in 2023.

Eigen kracht is altijd het vertrekpunt. Vervoer is altijd de verantwoordelijkheid van de ouder. Als ouders kiezen voor een zorgaanbieder verder van huis, dan heeft dit ook consequenties voor mobiliteit. Het is in dat geval aan de ouders om het vervoer te verzorgen. Of aan de zorgaanbieder om de jeugdhulp zo nabij mogelijk te organiseren. Pas wanneer ouders én zorgaanbieders er écht niet uitkomen, kan de gemeente bij wijze van uitzondering een vervoersarrangement inzetten.

Kansen voor 2024***Gedeelde mobiliteit nog slimmer inzetten***

In West-Brabant werken zestien gemeenten en de provincie Noord-Brabant samen vanuit de visie 'gedeelde mobiliteit'. Dit betekent dat we bij een nieuwe aanbesteding van het Wmo-deeltaxivervoer per 1 januari 2024 nog meer samenwerking zoeken met openbaar vervoer in de vorm van haltetaxi's en hubtaxi's. Ook 'samen-initiatieven', zoals vervoer door vrijwilligers, gaan een grotere rol spelen. De nieuwe aanbesteding brengt een behoorlijke kostenstijging met zich mee. Door in te zetten op gedeelde mobiliteit, hopen we deze stijging beheersbaar te houden.

Investeren in kennis en inzicht

Waar nodig zullen we de informatie optimaliseren en zorgen dat onze inwoners en professionals goed op de hoogte zijn van de vervoersmogelijkheden.

Kansen vanaf 2025***Zorgkosten exclusief vervoerskosten voor jeugdzorg***

Binnen jeugdzorgtrajecten zijn de vervoerskosten inbegrepen in de totale zorgkosten. Regionale zorgaanbieders brengen deze totale kosten in rekening bij de gemeente. Deze werkwijze is contractueel vastgelegd. De vraag is of dit in de toekomst goedkoper kan. Bijvoorbeeld door de zorgkosten exclusief vervoer te laten berekenen en het vervoer anders te organiseren. Aandachtspunt hierbij is dat tijdens vervoer over langere afstanden passende zorg geboden moet worden. Om een goede afweging te kunnen maken, hebben we als gemeente meer inzicht nodig in hoe de vervoerskosten van onze zorgaanbieders opgebouwd zijn. Wellicht is het interessant om dit voor een vijftal grote aanbieders te onderzoeken. Met voorgaande overwegingen willen we zorgaanbieders uitdagen na te denken over wat zij hierin kunnen betekenen. Zij zouden bijvoorbeeld kunnen zorgen voor een aanbod dicht bij de cliënt. Dit brengt de kosten omlaag en het is prettiger voor de jeugdige. Dit is een nieuwe, nog te onderzoeken, ontwikkeling.

Relatie met de uitgangspunten

De hiervoor beschreven kansen sluiten goed aan bij de uitgangspunten 'normaliseren', 'normeren' en 'eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid' die de gemeenteraad in 2021 vaststelde voor het sociaal domein. Datzelfde geldt voor het uitgangspunt 'investeren in de samenwerking met de maatschappelijke partners'.

Kortom

Op het gebied van mobiliteit kunnen we op korte termijn al efficiënter te werk gaan, met name op grond van de 'Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Moerdijk'. Verder onderzoek moet uitwijzen welke andere mogelijkheden de toekomst biedt. Daarbij zullen we als gemeente ook een beroep doen op de doelgroepen die we bedienen én op onze partners.

6. Leefgebied Financiën

Voor iedereen rust op financieel vlak

Armoedesituaties en schuldenproblematiek willen we als gemeente Moerdijk het liefst voorkomen. Maar wie de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud niet kan dragen, heeft recht op diverse vormen van gemeentelijke ondersteuning. Door hiermee huishoudens rust te bieden op financieel vlak, wordt voor hen deelname aan de samenleving makkelijker en worden mogelijk andere problemen voorkomen, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, mentale problemen of stress in het gezin. Geldzorgen zijn hier vaak een belangrijke oorzaak van. We vinden het heel belangrijk dat ook inwoners met financiële zorgen mee kunnen doen. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar kinderen en jongeren. In dit hoofdstuk belichten we eerst het Moerdijkse armoedebeleid en vervolgens de schuldhulpverlening.

Armoedebeleid

Armoede gaat niet alleen over inkomensvraagstukken

Iedereen kan meedoen en niemand wordt buitengesloten, dát is de ambitie van gemeente Moerdijk. Met het armoedebeleid willen we perspectief bieden aan kwetsbare groepen, de materiële situatie van gezinnen en huishoudens met een minimuminkomen verbeteren én sociaal isolement doorbreken en voorkomen. Het oplossen van financiële problemen staat centraal. Maar ook signaleren van het ontstaan van armoede en daarop inspelen is belangrijk.

Om op te klimmen uit een armoedesituatie, stimuleren we het inzetten van eigen kracht van inwoners en hun omgeving. Als gemeente creëren we hiervoor de juiste voorwaarden, in veel gevallen samen met onze ketenpartners.

Wettelijke taken

Participatiewet

Op grond van de Participatiewet hebben gemeenten de verantwoordelijkheid om alle inwoners, met name de jeugd, mee te laten doen in de samenleving. Het lokale armoedebeleid is hiervoor één van de instrumenten. Preventie, zelfredzaam, samen redzaam en professionele hulp, in déze volgorde gaan we te werk bij de uitvoering van het armoedebeleid. Gemeente Moerdijk zet conform het beleidsplan in op het voorkomen van armoede met de focus op kinderen en jongeren.

Ons uitgangspunt daarbij is dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun inkomen. Daarom stimuleren we zoveel mogelijk dat uitkeringsgerechtigden betaald werk vinden. Hiertoe zetten we diverse instrumenten in. Deze worden beschreven op pagina ... bij het leefgebied 'werk'.

Wanneer mensen niet op een andere manier in hun inkomen kunnen voorzien, kunnen ze een beroep doen op een uitkering vanuit de Participatiewet. Steeds meer inwoners lukt het niet om van deze uitkering rond te komen. Dit leidt tot betalingsachterstanden, schulden en sociaal-maatschappelijke schade. In dergelijke situaties is soms hulp nodig.

Mensen met een laag inkomen die hulp nodig hebben, kunnen verschillende vormen van ondersteuning aanvragen. Bijvoorbeeld een collectieve zorgverzekering met korting en bijzondere bijstand voor onverwachte grote uitgaven. Bijzondere bijstand wordt vooral ingezet voor bewindvoeringskosten die mensen zelf niet (meer) kunnen betalen. Daarnaast zijn er regelingen voor onderwijsmiddelen en er is een fietsplan voor brugklassers. Ook is er ondersteuning voor meedoen aan sport en cultuur én voor studeren met een beperking. Ten slotte kan een aantal scholen een beroep doen op het Jeugdeducatiefonds voor kinderen van wie de ouders een minimuminkomen hebben.

Invorderingswet

Deze wet regelt de invordering en kwijtschelding van belastingen van rijk, gemeenten en waterschappen. Een vorm van ondersteuning bij armoedesituaties kan zijn: het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen.

Inwoners van Moerdijk kunnen hiervoor een aanvraag indienen bij het Werkplein Hart van West-Brabant.

Niet-wettelijke taken

Binnen de kaders van landelijke wetten mogen gemeenten eigen keuzes maken in het lokale armoedebeleid. Doordat er extra formatie beschikbaar gesteld is, zet gemeente Moerdijk binnen het armoedebeleid meer in op onder andere preventie en het bereik van voorzieningen. Ook het faciliteren van de samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke organisaties, werkgevers en scholen is een belangrijke taak.

Gemeentelijke doelen

De overkoepelende doelen van gemeentelijk armoedebeleid zijn: voorkomen dat inwoners in armoede terecht komen, huishoudens in armoedesituaties goed en snel ondersteunen én hen helpen hieruit te komen zodat weer toekomstperspectief ontstaat. Deze lokale doelen vloeien rechtstreeks voort uit landelijk beleid. Hierna worden belangrijke Moerdijkse accenten belicht.

We focussen op preventie en vroegsignalering. We brengen inwoners met financiële problemen in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld en bieden een passend hulpaanbod. De nadruk ligt hierbij op kinderen en jongeren. Zij verdienen gelijke kansen in hun ontwikkeling. Ook kinderen uit huishoudens met een laag inkomen moeten mee kunnen doen met sport- en culturele activiteiten. Ook zij moeten lid kunnen worden van een vereniging.

Andere belangrijke speerpunten van het Moerdijkse armoedebeleid zijn het voorkómen van huisuitzettingen en armoedeval. Van armoedeval is sprake als mensen er financieel op achteruit gaan, terwijl ze vanuit een uitkering aan het werk gaan of meer uren gaan werken. In zo'n geval kan het recht op steunmaatregelen vervallen, waardoor het besteedbaar inkomen daalt. Met maatwerk spelen we hier als gemeente per situatie op in.

Met een huisuitzetting verdwijnt tegelijkertijd ook de basis die nodig is om inwoners te kunnen ondersteunen. Hierdoor verergert de problematiek en nemen de maatschappelijke kosten toe. Dit geeft nog eens aan hoe belangrijk preventie is.

Om preventief te kunnen werken, dienen alle betrokkenen 'goed de weg te weten'. We streven als gemeente naar optimale bekendheid en toegankelijkheid van onze voorzieningen. Bij inwoners, maatschappelijke organisaties én bij onze eigen ambtenaren. Daarbij moeten professionals op de hoogte zijn van het verband tussen schuldenproblematiek en gezondheidsklachten.

Doelgroepen

Bepaalde groepen hebben van oudsher een grotere kans dan gemiddeld om arm te worden. Het gaat dan om eenoudergezinnen, alleenstaanden tot 65 jaar, alleenstaande minderjarige asielzoekers, werknemers

met een flexibel contract en mensen met een beperking. De afgelopen jaren zijn er nieuwe risicogroepen bij gekomen: zzp'ers, werkenden met een laag inkomen, statushouders en huishoudens die door verlies van werk sterk in inkomen achteruitgingen. Enkele specifieke groepen lopen een verhoogd risico op langdurige armoede. Dit zijn: bijstandsgerechtigden, pensioengerechtigden en niet-westerse huishoudens met kinderen. Ook bij huishoudens met hogere inkomens kunnen armoedesituaties ontstaan. Mogelijke oorzaken zijn: een huis dat 'onder water staat', verlies van werk, echtscheiding of een combinatie hiervan. Huishoudens met twee salarissen lopen steeds meer risico met een laag inkomen te moeten rondkomen.

Partners

Het armoedebeleid vraagt om een sterke regierol van de gemeente, want bij de lokale problematiek zijn tal van organisaties betrokken. In opdracht van gemeente Moerdijk voert het Werkplein Hart van West-Brant veel taken binnen ons armoedebeleid uit. In Werkpleinverband werkt Moerdijk samen met vijf andere gemeenten. Verder zijn er tal van partners, zowel regionaal als lokaal. Surplus biedt inwoners bijvoorbeeld hulp bij het lezen van brieven en invullen van formulieren én bij vragen over geld en recht. En scholen kunnen voor hun leerlingen een bijdrage aanvragen bij het jeugdeducatiefonds. Welke plek alle partners innemen in het totaal is te zien op pagina ...

Actuele context

Het gemeentelijke armoedebeleid is een aanvulling op het landelijke beleid. De rijksoverheid streeft ernaar meer mensen met een bijstandsuitkering aan een vaste baan te helpen en de koopkracht gelijk te verdelen. Lage inkomens kunnen worden aangevuld met toeslagen voor huur, zorg, kinderen en kinderopvang. Verder wil het rijk dat het aantal kinderen dat opgroeit in armoede vermindert én dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen de kans krijgen om mee te doen in de maatschappij.

Energiearmoede en inflatie

Inmiddels is er een nieuw en schrijnend probleem bij gekomen: in veel huishoudens heerst energiearmoede. Ruim een half miljoen Nederlandse huishoudens heeft grote moeite om de energierekening te betalen. Daarnaast laat het Nibud weten dat 2022 een somber jaar wordt voor mensen die moeilijk rond kunnen komen. Gezinnen in de bijstand hebben in 2022 aanzienlijk minder te besteden.

Uit onderzoek van TNO blijkt dat van de 550.000 energiearme huishoudens ongeveer de helft én een relatief laag inkomen én een woning met lage energiekwaliteit én hoge energiekosten heeft. Eenoudergezinnen zijn daarbij sterk oververtegenwoordigd. Het onderzoek laat ook zien dat het verschil in energiekosten groot is.

Gemiddeld geven huishoudens ongeveer vijf procent van hun inkomen uit aan energiekosten, maar voor energiearme huishoudens is dit dertien tot twintig procent. Dit komt onder meer door de hoge gasprijzen. Daarbij is het voor veel huishoudens niet mogelijk om hun huis beter te isoleren, want ongeveer 75 procent van de 'energiearme' huishoudens huurt de woning van een woningcorporatie. Ook door recente prijsstijgingen gaan Nederlanders er flink op achteruit in de portemonnee. Volgens het Centraal Planbureau (CPB) daalt de koopkracht dit jaar waarschijnlijk met wel 6,8 procent. Zoiets is in Nederland decennia niet voorgekomen. De verwachting is dat meer mensen in de armoede zullen belanden.

Eén van de ambities in het Energieprogramma Moerdijk is het bestrijden en voorkomen van energiearmoede. In 2021 zijn we gestart om hiervoor activiteiten te ontwikkelen met ketenpartners, zowel op het gebied van energie als binnen het sociaal domein.

Daarnaast heeft het Rijk eind 2021 151 miljoen euro uitgetrokken voor gemeenten om energiearmoede te bestrijden door energiebesparende maatregelen in woningen. In de regio West-Brabant onderzoeken gemeenten – waaronder Moerdijk - en woningbouwcorporaties hoe dit geld effectief kan worden ingezet voor huishoudens in energiearmoede.

Het kabinet heeft meer maatregelen genomen en aangekondigd als reactie op de sterk stijgende energieprijzen, waaronder de eenmalige energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen. Gemeente Moerdijk is in maart 2022 begonnen met het toekennen van deze toeslagen; dit wordt uitgevoerd door het Werkplein Hart van West-Brabant.

Inzichten

Inwoners beter wegwijs maken.

Mensen vinden de weg niet

Voor inwoners is het lastig de weg te vinden in het scala aan regelingen dat aangevraagd kan worden bij diverse instanties. Mensen kunnen bijvoorbeeld een beroep doen op de gemeente, een stichting, het Werkplein Hart van West-Brabant en de landelijke overheid. Welke organisatie over welke voorziening gaat, is voor onze inwoners lang niet altijd duidelijk.

Communicatie over armoedebelid

Inwoners zijn niet goed op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden binnen het totale armoedebelid. Zo komt het voor dat ouders denken dat hun kind niet bij een sportclub kan, omdat zij de contributie niet kunnen betalen. Maar hier is in de praktijk wel een regeling voor.

Op basis van voorgaande inzichten en de uitgangspunten die de gemeenteraad van Moerdijk in 2021 vaststelde, zijn kansen voor de toekomst geformuleerd.

Kansen voor 2023

Voorzieningenwijzer

Gemeente Moerdijk gaat een aantal medewerkers opleiden om inwoners de weg te wijzen in het voor hen onoverzichtelijke geheel aan regelingen. Daarnaast wordt de zogenoemde 'voorzieningenwijzer' ontwikkeld. Dit is een digitaal instrument met behulp waarvan de inwoner samen met onze medewerkers de weg kan vinden in het aanbod van regelingen.

Communicatie over armoedebelid

De zes gemeenten die deelnemen aan het Werkplein Hart van West-Brabant gaan samen de communicatie over het armoedebelid naar een hoger plan tillen. Er wordt gewerkt aan een website, een voorlichtingsfilm en foldermateriaal. Het doel hiervan is dat inwoners en andere partijen beter geïnformeerd raken over mogelijkheden voor ondersteuning én over signalen die duiden op armoedeproblematiek. Als mensen eerder gebruikmaken van ondersteunende maatregelen, maakt dat hen meer zelfredzaam.

Relatie met uitgangspunten

Het uitgangspunt 'investeren in preventie' komt terug in de genoemde kansen.

Schuldhulpverlening

Financiële stress werkt belemmerend

De gemeentelijke schuldhulpverlening is een uitwerking van landelijk beleid. Ieder gemeente mag zelf de precieze invulling bepalen. Zware schulden zijn niet alleen een financieel probleem. Financiële stress belemmert mensen ook op andere vlakken. Het totale functioneren komt in de knel: thuis, op het werk, op school en in sociaal opzicht. Wie problematische schulden heeft, krijgt bovendien vaak te maken met gezondheidsklachten, zowel mentaal als fysiek. Daarom is het belangrijk schuldenproblematiek zoveel mogelijk te voorkomen. Wanneer er ernstige schulden zijn, wil gemeente Moerdijk in een vroeg stadium effectief ondersteunen, zodat óók inwoners met schulden kunnen meedoen in de maatschappij.

Wettelijke taken

Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS)

Op grond van deze wet stellen gemeenten telkens voor een periode van vier jaar een beleidsplan voor integrale schuldhulpverlening op. Op 1 januari 2021 vond een wijziging van de WGS plaats. Doel van deze wijziging is: meer aandacht voor preventie en vroegsignalering én voor het uitwisselen van signalen met andere betrokken organisaties.

Gemeente Moerdijk richt zich meer dan voorheen op preventieve activiteiten. We proberen te voorkomen dat schulden ontstaan of dat deze problematisch worden. Dat doen we door voorlichting te geven over geldzaken. Hiermee willen we de zelfredzaamheid van onze inwoners bevorderen. Daarnaast signaleren we schulden in een vroeg stadium en zorgen we ervoor dat inwoners gebruikmaken van voorzieningen als schuldhulpverlening en inkomensondersteuning. We besteden ook aandacht aan nazorg en het voorkomen van terugval.

Hierna volgt een korte toelichting op een aantal activiteiten en diensten van gemeente Moerdijk in het kader het Integrale beleidsplan schuldhulpverlening 2021 – 2025:

Cursussen en trainingen over geldzaken

De gemeente faciliteert en/of financiert bijeenkomsten die worden georganiseerd door derden, zoals Plangroep, Nibud, Vluchtelingenwerk en particuliere initiatiefnemers.

Belastingaangifte en boekhouding

Inwoners kunnen hulp krijgen bij de belastingaangifte. Zelfstandig ondernemers die zich hebben aangemeld voor schuldhulpverlening en hun accountant niet kunnen betalen, kunnen hulp krijgen bij het op orde brengen van de boekhouding. Een deugdelijke boekhouding is een voorwaarde voor het bieden van goede schuldhulpverlening. Deze hulp wordt geboden door de Stichting Over Rood.

Online zelfhulp

Als gemeente wijzen we inwoners op de mogelijkheid om online antwoorden te vinden op financiële hulpvragen. Dat kan door het raadplegen van zogenoemde 'geldplannen', beschikbaar via onder meer de website van de gemeente. Bezoekers van de website kunnen zelf, of met hulp van een vrijwilliger of beroepskracht, een profiel invullen. Op basis daarvan krijgen ze heel gericht een overzicht van tips en voorzieningen. Er zijn onder andere de geldplannen 'beter rondkomen', 'kom uit je geldzorgen' en 'rondkomen met kinderen'.

Wet Inburgering

Als het om bijstandsgerechtigde statushouders gaat, hebben gemeenten in het kader van de nieuwe Wet Inburgering de specifieke taak deze mensen een half jaar lang te ontzorgen. Dit houdt in dat de gemeente de vaste lasten betaalt vanuit de uitkering. Het Werkplein Hart van West-Brabant voert de regie op dit onderdeel en zoekt hierbij aansluiting bij andere leefgebieden binnen het sociaal domein. Vluchtelingenwerk, één van onze maatschappelijke partners, maakt de inburgeraars financieel wegwijs in Nederland.

Wet Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind (AGS)

Wie problematische schulden heeft, krijgt via de rechter een bewindvoerder toegewezen. Drie

maanden na de start van het bewind, mogen gemeenten de rechter adviseren over de verdere aanpak: het bewind voortzetten of vervangen door een lichtere vorm van gemeentelijke ondersteuning. De bedoeling is om zo slecht presterende bewindvoerders uit te schakelen. De AGS werd van kracht in januari 2021. Op dit moment bekijken we als gemeente hoe we dit adviesrecht kunnen vormgeven. Dat doen we samen met de vijf andere gemeenten binnen het Werkplein Hart van West-Brabant.

Wet vereenvoudiging Beslagvrije voet (vBVV)

Mensen met schulden moeten altijd een minimumbedrag overhouden om van te leven. Daarom mogen schuldeisers geen beslag leggen op een deel van het inkomen. De vBVV bestaat sinds januari 2021 en maakt het berekenen van deze zogenoemde beslagvrije voet eenvoudiger. Mensen met schulden hoeven niet langer zelf informatie aan te leveren, de berekening wordt nu gemaakt op basis van bestaande registraties. Deze wet beoogt ook dat beslagleggende partijen beter op de hoogte zijn van elkaars beslagen.

Om de informatie-uitwisseling verder te verbeteren is het wetsvoorstel Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag in voorbereiding. Voor de grote groep mensen die te maken heeft met meerdere beslagen is betere informatie-uitwisseling nodig tussen de beslagleggende partijen. Die partijen moeten van elkaar weten dat er meerdere partijen zijn die aanspraak maken op die ene aflossingscapaciteit van de burger. Naar verwachting kan het wetsvoorstel na de zomer bij de Tweede Kamer worden ingediend. Dan kan ook gestart worden met de bouw van de ict-voorziening.

Niet-wettelijke taken

De Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) stelt dat gemeenten veel meer moeten inzetten op preventie. Hoe zij dit invullen, is aan de gemeente zelf. Zo voert gemeente Moerdijk allereerst een adviesgesprek met alle inwoners die zich melden met een vraag over schulden. Het adviesgesprek is bedoeld om de hulpvraag goed in beeld te krijgen. Zo kunnen we inschatten of we als gemeente zelf de inwoner kunnen helpen of dat het passender is om door te verwijzen naar schuldhulpmaatjes of het maatschappelijk werk. Pas daarna gaan we zo nodig over tot een intake, waarbij gegevens en bedragen geïnterviewd worden. De intake is de eerste stap in het formele traject van schuldhulpverlening.

Met deze manier van werken willen we de drempel laag houden en voorkomen dat inwoners zich pas melden bij zware problemen. Het doel is dat mensen al bij ons aankloppen bij een paar tientjes of paar duizend euro schuld, in plaats van 40.000 euro wat eerder het geval was. Door in deze fase lichte ondersteuning te bieden in de vorm van budgetbeheer of een schuldhulpmaatje, willen we voorkomen dat mensen hoge schulden krijgen.

Gemeentelijke doelen

Onze gemeentelijke doelen zijn een nadere uitwerking van de landelijke doelen. In het kort komt dit neer op: het voorkomen van problematische schulden én inwoners met schulden snel en effectief ondersteunen. Zo bieden we inwoners rust op financieel vlak. Dat maakt het makkelijker voor ze om te (blijven) werken, leren en sociaal actief te zijn. Met het bieden van integrale schuldhulpverlening, dus ook de oorzaken aanpakken, streven we ernaar dat mensen niet terugvallen.

Doelgroepen

We richten ons op alle inwoners die problematische schulden hebben én op inwoners die in zo'n situatie terecht kunnen komen. Sommige groepen hebben een verhoogd risico op het ontwikkelen van problematische schulden. In de praktijk melden zich vooral veel mannen tussen de 26 en 45 jaar die alleenstaand, laagopgeleid, laaggeletterd en vaak ook werkloos zijn. Verder zien we regelmatig mensen met schuldenproblematiek na een ingrijpende gebeurtenis in hun leven. Denk aan echtscheiding, ontslag, het overlijden van een partner of kind en arbeidsongeschiktheid óf een combinatie van dit soort life events. Huishoudens met twee inkomens komen tegenwoordig steeds vaker in de schulden terecht. Van de huishoudens met schulden heeft 40 procent een kostwinner met een betaalde baan.

Partners

Op het gebied van schuldenproblematiek is een nauwe samenwerking vereist tussen de rijksoverheid, gemeenten, uitvoeringsorganisaties en maatschappelijke organisaties. Gemeente Moerdijk trekt in de ontwikkeling op dit beleidsterrein op met andere gemeenten in de regio. Toch is er nog verschil in de aanpak. In de toekomst hoopt Moerdijk meer uniform samen te werken. Voor nu wordt al in werkpleinverband budgetbeheer en de schuldbemiddeling en schuldsanering ingekocht bij de Kredietbank Nederland. Verder zijn er tal van betrokken organisaties in de regio en lokaal. Welke plek zij innemen, is te zien in het overzicht op pagina ...

Actuele context

In 2018 introduceerde de rijksoverheid de Brede Schuldanaanpak. Belangrijke uitgangspunten hiervan zijn: het voorkomen van problematische schulden, het snel en goed helpen van mensen die in de schulden zitten en een zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso. Dit betekent bijvoorbeeld een ruimere betalingsregeling bij verkeersboetes, zodat mensen hierdoor niet nog verder in de problemen komen. Een laatste uitgangspunt van de Brede Schuldanaanpak is het beter op elkaar laten aansluiten van schuldenbewind en andere vormen van maatschappelijke ondersteuning.

Hiervoor werd de stand van zaken van de schuldhulpverlening in gemeente Moerdijk beschreven. Hierna komen opgedane inzichten aan bod.

Inzichten

Schulden vroeg signaleren helpt.

In het algemeen schamen mensen zich voor schulden en vinden ze het een grote stap om aan te kloppen bij de gemeente. Toch is het heel belangrijk dat inwoners geen drempel ervaren om bij ons aan te kloppen, want bij voorkeur signaleren we schuldenproblematiek een vroeg stadium.

Samenwerking met partners kan bijdragen aan het vroeg signaleren van schulden. Gemeente Moerdijk werkt al nauw samen met energieleveranciers en Woonkwartier. Het zou goed zijn om ook samen te werken met bedrijven.

Hoe meer schuldeisers, hoe meer stress dit een inwoner oplevert. Ook los van het verschuldigde bedrag. Als gemeente kunnen we hier ondersteuning bieden door de totale schuld bij één partij onder te brengen.

Op basis van de genoemde inzichten én de uitgangspunten voor het sociaal domein die de gemeenteraad vaststelde, zijn hierna kansen voor de toekomst geformuleerd.

Kansen voor 2023 en 2024

Schuldhulpverlening naar de mensen toe

Als gemeente gaan we de schuldhulpverlening 'naar onze inwoners toe brengen'. Als eerste stap leiden we medewerkers op. Vervolgens gaan zij op locaties als dorpshuizen naar de mensen toe. Zo wordt de schuldhulpverlening makkelijker toegankelijk. Bovendien biedt dit een extra kans om mensen met schulden te informeren over de ondersteuningsmogelijkheden binnen het armoedebeleid. Veel mensen met schulden zijn zich hier niet van bewust.

Werkgevers betrekken

We gaan als gemeente samenwerken met werkgevers, omdat dit kan helpen om schuldenproblematiek in een vroeg stadium te signaleren. Bedrijven zijn de eersten die ons kunnen informeren wanneer een schuldeiser beslag legt op het loon van een werknemer. Dat stelt ons in staat om proactief ondersteuning te bieden.

Eén schuldeiser geeft minder stress

We focussen ons meer op het primaire schuldhulpverleningsproces en de effectiviteit en efficiëntie daarvan. Tot voor kort werd in eerste instantie een schuldenregeling met schuldeisers getroffen. Pas als dit echt niet mogelijk was, kwam een inwoner in de schuldsanering. Voortaan worden eerst alle afzonderlijke schulden afgekocht en samengevoegd tot één schuld bij de Kredietbank. De ervaring leert dat dit mensen veel minder stress oplevert dan wanneer ze meerdere schuldeisers hebben. Bovendien duurt het traject op deze manier vaak korter dan de drie jaar die ervoor staan.

De6voorondernemers.nl

Via de website www.de6voorondernemers.nl kunnen bedrijven en zzp'ers advies inwinnen. Onderdeel van deze site is een gratis 'hulp voor ondernemers check'. Met deze check wordt duidelijk welke specialist van de gemeente, de Stichting Over Rood of het Werkplein het beste antwoord kan geven op een hulpvraag. Die vraag kan gaan over schulden, maar ook over onder meer budgetten, bedrijfsfinanciering en belasting. De specialisten worden voorgesteld met een foto en profieltekst. Inwoners kunnen hen online of telefonisch benaderen.

Relatie met uitgangspunten

In de toekomstkansen is een aantal uitgangspunten te herkennen: normaliseren, investeren in preventie, investeren in samenwerking met de maatschappelijke partners en het zoveel mogelijk verminderen van administratieve lasten.

Kortom

Met het Moerdijkse armoedebeleid en de schuldhulpverlening willen we toekomstperspectief en een beter leefklimaat voor iedereen creëren, met minder armoede en minder sociale uitsluiting. Dat vraagt nauwe samenwerking met externe partners, de klantadviseurs van het Werkplein én ook een meer integrale interne samenwerking met de adviseurs voor Wmo-ondersteuning en jeugd.

Hoofdstuk 1.2 Thema's

1. Verwijzers

Investeren in betere aansluiting tussen verwijzers en gemeente

In Moerdijk is veel vrij toegankelijke ondersteuning beschikbaar. Activiteiten in het Huis van de Wijk, het maatschappelijk werk van Surplus en de vrijwilligers van SchuldHulpMaatje zijn slechts een paar voorbeelden. Ons-Moerdijk.nl biedt een breder overzicht. Inwoners die met deze voorzieningen niet geholpen zijn, kunnen in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening van de gemeente. Verschillende organisaties verwijzen hiervoor inwoners naar ons door, de zogenaamde verwijzers. Verwijzers kunnen bijvoorbeeld scholen en kinderdagverblijven zijn of zorginstellingen en de politie. We maken onderscheid tussen 'formele' en 'informele' verwijzers. Formele verwijzers mogen buiten de gemeentelijke toegang om doorverwijzen naar voorzieningen die zij passend vinden.

Formele verwijzers

Formele verwijzing buiten de gemeentelijke toegang om is alleen bij jeugdhulp wettelijk toegestaan. Jeugdhulp omvat hulp bij psychische problemen, verstandelijke beperkingen en opvoedproblemen. Het kan gaan om hulp thuis in het gezin of op school én behandeling op afspraak op de locatie van een jeugdhulpaanbieder. Maar ook om opvang in een pleeggezin of logeerhuis en plaatsing in een instelling. De volgende partijen mogen rechtstreeks verwijzen naar jeugdhulp:

- Huisartsen en praktijkondersteuners van huisartsen;
- Kinder- en jeugdartsen én medisch specialisten;
- Gecertificeerde instellingen zoals Jeugdbescherming Brabant, William Schrikker en het Leger des Heils.

Gecertificeerde instellingen kunnen hulpverlening inzetten zonder toestemming van de gezaghebbende ouder, op basis van een ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel van de rechter. De hulp kan verleend worden in de thuissituatie of door een uithuisplaatsing. De kosten van de rechtstreekse verwijzingen door de formele verwijzers zijn altijd voor de gemeente.

Pilot Dementieproject

In het kader van het Dementieproject vond in Zevenbergen een pilot plaats met formeel verwijzen buiten de gemeentelijke toegang om. Daarbij konden wijkzusters en de casemanagers Dementie een advies voor een indicatie voor Wmo-begeleiding geven. Uit de pilot bleek dat dit een te grote investering in tijd en kennis van de wijkzusters vroeg, in verhouding tot het kleine aantal inwoners voor wie de aanpak relevant was. Op dit moment geeft alleen de casemanager Dementie in een enkel geval een advies voor een indicatie.

Informele verwijzers

Deze organisaties, professionals en vrijwilligers kunnen inwoners adviseren en de weg wijzen naar uiteenlopende gemeentelijke voorzieningen. Voor kinderen en jongeren kan het gaan om jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Voor inwoners vanaf 18 jaar zijn er uiteenlopende Wmo-voorzieningen. Dit kan variëren van huishoudelijke hulp tot vervoer in de regio en aanpassingen in een woning. De informele verwijzers zijn talrijk. Denk aan: burens, familie, verenigingen, andere ouders etc etc.

Hiervoor is kort weergegeven hoe verwijzen naar gemeentelijke voorzieningen werkt in Moerdijk. Hierna volgen inzichten en uitgangspunten. De inzichten gaan over het belang van de juiste informatie bij de juiste mensen. Op dit punt is verbetering nodig. Ook de uitgangspunten van gemeente Moerdijk leven nog onvoldoende bij de verwijzers.

Inzichten

Samen werken aan duurzamere oplossingen.

Knelpunten bij informele verwijzers

Het is erg belangrijk dat verwijzers beschikken over de juiste informatie. Over voorzieningen waarvoor de toegang via de gemeente loopt. Over voorliggende vrij toegankelijke voorzieningen. En over de visie en uitgangspunten van de gemeente. Dit lijkt erg voor de hand liggend, maar is in de praktijk onvoldoende het geval.

Met name bij de route via informele verwijzers zijn er knelpunten. Binnen de betrokken organisaties is vaak

alleen het management goed op de hoogte van afspraken met de gemeente. Professionals of vrijwilligers op de werkvloer die naar de gemeente verwijzen, zijn meestal minder goed geïnformeerd. Bij de formele verwijzers speelt dit ook, maar in mindere mate.

De informele verwijzer geeft vaak al in een te vroeg stadium aan wat een inwoner van de gemeente kan verwachten, gaat nog te vaak uit van 'producten of potjes' en te weinig van maatwerk. De uitkomst van een intake door de gemeente kan anders uitpakken. Ook door verhalen van andere inwoners, kunnen mensen de indruk krijgen dat een product of dienst van toepassing is voor de eigen situatie. Hoewel de hulpvraag hetzelfde lijkt, kan na een gesprek of onderzoek toch andere hulp passender blijken te zijn. Iedere vraag verdient maatwerk. Dit alles maakt dat cliënten al veel verwachtingen hebben voorafgaand aan de intake. Voor hen is het lastig deze bij te stellen. Zo staat de gemeentelijke consulent bij de start van een intake al met 2-0 achter; het kost veel tijd en energie om foutieve verwijzingen om te buigen. Om in de toekomst verbeteringen te realiseren, is nader onderzoek nodig. Onderzoek naar hoe het komt dat de huidige rol van verwijzers vaak onvoldoende aansluit op de organisatie van volwassenenzorg en jeugdzorg binnen de gemeente.

Op basis van de hiervoor beschreven inzichten én uitgangspunten voor het sociaal domein die de gemeenteraad in 2021 vaststelde, zijn kansen voor de toekomst geformuleerd.

Kansen vanaf 2023

Hoe komt het dat de huidige rol van verwijzers vaak onvoldoende aansluit op de organisatie van volwassenenzorg en jeugdzorg binnen de gemeente? Om deze vraag te beantwoorden is allereerst nader onderzoek nodig. De uitkomsten hiervan kunnen aanknopingspunten bieden voor verbeteringen in de toekomst. Zonder hierop vooruit te willen lopen, dienen zich ook nu al kansen aan.

Investeren in accountbeheer en samenwerkingsrelaties met ketenpartners

Gemeente Moerdijk wil in 2022 en 2023 werken aan een sterkere samenwerkingsrelatie door vaker in gesprek te gaan met partners én door hen meer deelgenoot te maken van de visie en uitgangspunten die bij onze wettelijke taken horen. Daarnaast willen we onze relaties met partners beter benutten om informatie op te halen over trends en ontwikkelingen, kansen of hiaten die zij zien in het lokale netwerk of zorglandschap.

Informeren en adviseren om verwijzers te ontlasten

De consulenten en jeugdprofessionals van de gemeente hebben een brede kennis van het lokale aanbod, voorliggend veld en de specialistische zorg. Zij gaan in 2023 een actievare rol vervullen door verwijzers beter te informeren, zodat deze juist kunnen adviseren en verwijzen. Daarbij willen we steeds onze visie én nieuwe mogelijkheden onder de aandacht brengen, bijvoorbeeld dagbesteding met en zonder indicatie. Dit zal patiënten een beter aansluitend ondersteuningsaanbod opleveren.

Met name huisartsen kunnen de druk op hun praktijk verminderen door meteen passend te verwijzen. Zij krijgen allerlei uiteenlopende vragen, ook op het gebied van jeugd. Voor de meervoudige jeugdhulpvragen is een bredere oftewel integrale gezinsintake door het Centrum voor Jeugd en Gezin passender dan een directe doorverwijzing naar een zorgaanbieder. De samenwerking moet in eerste instantie digitaal geregeld zijn in het systeem ZorgDomein, zodat de huisarts met één druk op de knop kan doorwijzen naar het CJG.

Ambassadeurs in de kernen

Gemeente Moerdijk ziet mogelijkheden in het inzetten van de maatschappelijk werkers van Surplus als ambassadeurs van onze gemeentelijke uitgangspunten in de verschillende kernen. Zij zijn het eerste aanspreekpunt in het Huis van de Wijk. Dit is in iedere kern aanwezig en vrij toegankelijk. De maatschappelijk werkers kunnen met inwoners meedenken en hen ondersteunen op weg naar een oplossing. Het is aan de gemeente om deze opdracht aan Surplus beter te formuleren en hier gericht op te sturen.

Relatie met de uitgangspunten

De hiervoor beschreven kansen zijn in lijn met de uitgangspunten 'investeren in samenwerking met de maatschappelijke partners' en 'Preventie'.

Kortom

Met het benutten van de hiervoor beschreven kansen, willen we de gemeentelijke voorzieningen, onze werkwijze, visie en uitgangspunten duidelijker maken voor verwijzers. Dat kan meer verwijzingen als gevolg hebben. De verwachting is dat dit op kwalitatief vlak voordelen oplevert: verwijzingen die aansluiten op de aanpak van de gemeente, duurzamere oplossingen, meer gebruik van vrij toegankelijke voorliggende voorzieningen in plaats van duurdere zorg én minder klachtenprocedures.

Hoofdstuk 2. Ondersteuning en aanbieders per leefgebied

Hulp en ondersteuning bieden in het sociaal maatschappelijk domein betekent steeds onderzoeken welk antwoord bij welke ondersteuningsvraag past.

Het aantal activiteiten in het sociaal maatschappelijk domein van de gemeente is ontzettend groot. De omvang en complexiteit eenvoudig in beeld brengen is niet eenvoudig. Terwijl hier wel behoefte aan is. Om te kunnen analyseren, opvallende zaken te kunnen waarnemen en kansen te kunnen zien. Daarom is ervoor gekozen om het sociaal maatschappelijk domein te ordenen.

Dit kan op verschillende manieren: naar wetten, naar doelgroepen, naar belemmeringen, naar levensloopgebeurtenissen, naar preventief of curatief, naar individu of naar gezin, naar wettelijk of niet-wettelijke taken of naar de kosten die ermee gemoeid zijn.

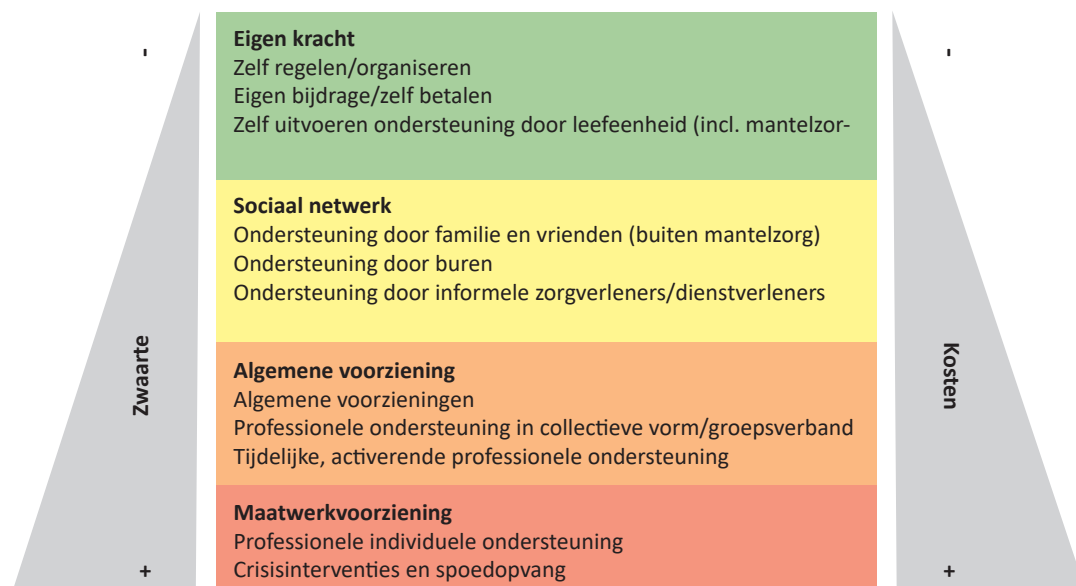
Vaak wordt gewerkt vanuit wetten. Maar wetten zijn het middel voor het feitelijke doel. Mensen ondersteunen bij de pijlers van hun bestaan. We hebben daarom gekozen voor een ordening naar 10 leefgebieden, de 10 pijlers onder ieders bestaan (als basis is genomen: de Arrangementenwaaier van Thönissen Management en Advies, 2018)

De gemeente ondersteunt immers de inwoners (jong en oud) die het op deze leefgebieden niet zelf redden. Dat is de essentie van het werk van de gemeente in het sociaal maatschappelijk domein. Denk aan hulp bij opvoeden of bij financiële zorgen, ondersteuning in het huishouden of de dagelijkse structuur, zorgen dat mensen alledaagse activiteiten weer zelf kunnen oppakken, kunnen deelnemen aan een vereniging of begeleiding krijgen bij de zoektocht naar werk.

Per leefgebied is in beeld gebracht via welke regelingen, producten, diensten en voorzieningen de gemeente haar inwoners ondersteunt. En welke organisaties aan de lat staan om de uitvoering hiervan te doen. De ondersteuning is ingedeeld in vier categorieën: van lichte ondersteuning naar zwaardere hulp.

Per hulpvraag wordt bekeken welke ondersteuning passend is of kan zijn.

1. Eigen kracht: inwoner, gezin, mantelzorg. Hierbij wordt door een individu of een huishouden zelf gewerkt aan een oplossing van zijn/haar zelfredzaamheidsproblematiek.

- Kenmerk: zelfzorg, mantelzorg. De inwoner kan het zelf (regelen)

2. Sociaal netwerk: sociale verbanden buiten het huishouden die een bijdrage leveren aan de zelfredzaamheid van de betrokkene. Dit is breed op te vatten, dus vrienden, familie, burens, vrijwilligers, verenigingen, buurtorganisaties, sociale (wijk)coöperaties, informele zorg. Hierbij worden sociale verbanden van de burgers aangesproken om te helpen bij oplossen van zelfredzaamheidsproblematiek.

- Kenmerken: ontwikkeling en uitvoering door vrijwilligers, burgers, buurten en andere sociale verbanden.

3. Algemene voorzieningen: algemeen en professioneel ondersteuningsaanbod, dat direct voor iedereen toegankelijk is of op verwijzing (maar zonder indicatie).

- Kenmerken: (veelal) collectief, algemeen van aard, zoveel mogelijk tijdelijk, gericht op versterking, in eigen kracht zetten van individu en sociale netwerken. Innovatieve producten ter vervanging van individuele voorzieningen.

Onderscheid met sociaal netwerk is vooral dat het initiatief en uitvoering bij professionele partijen ligt.

4. Maatwerkvoorzieningen: professionele ondersteuning gericht op versterking zelfredzaamheid van individu. Van algemeen/lichter (b.v. individuele begeleiding) tot zeer specialistisch/zwaar (interventies/bemoeizorg). Deze voorzieningen zijn alleen op indicatie toegankelijk, waarvoor de burger dan ook een beschikking ontvangt en de (gecontracteerde) aanbieders een opdracht.

- Kenmerken: professioneel, specialistisch, vangnet, gekoppeld aan zelfredzaamheidsproblematiek van individu.

Leeswijzer:

Na een totaaloverzicht volgt per leefgebied in de linker kolom een overzicht van de producten, diensten, regelingen en voorzieningen per categorie. In de rechter kolom de aanbieders.

A: Eigen kracht/ zelfredzaam (geen hulp of ondersteuning nodig van gemeente; inwoners hebben eigen netwerk)

B: Sociaal netwerk (hulp en ondersteuning wordt geboden door vrienden, familie, vrijwilligers, informele zorgverleners)

C: Algemene voorzieningen (hulp en ondersteuning wordt geboden door professional, vrij toegankelijk, algemeen product, soms wel verwijzing maar geen indicatie vereist)

D: Maatwerk-voorzieningen, specifiek gericht op het individu (hulp en ondersteuning wordt geboden door professional maar is maatwerk voor specifieke, individuele hulpvraag. Niet vrij-toegankelijk, verwijzing, poortproces of indicatie vereist)

Ondersteuning en aanbieders per leefgebied

Voor wie?	Moerdijsers van 0 - 100 jaar Kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen
Waarom?	Iedereen is zoveel mogelijk zelfredzaam en kan zoveel mogelijk meedoen
Wat biedt de gemeente?	Ondersteuning voor de mensen die het op de 10 leefgebieden écht nodig hebben

Soorten ondersteuning

Leefgebieden	Doelen	Preventief & meedoen		
	A	B	C	D
	Eigen kracht/ Zelfredzaam	Sociaal netwerk	Algemene voorzieningen	Maatwerk voorzieningen
1. Opvoeden en opgroeien				
2. Onderwijs				
3. Fysieke en mentale gezondheid				
4. Werk				
5. Mobiliteit				
6. Financiën				
7. Algemeen dagelijks leven				
8. Wonen				
9. Veiligheid				
10. Sociale participatie				

Wat biedt de gemeente?

Welke producten, diensten, regelingen en vormen van ondersteuning biedt de gemeente?

Met wie?

1. Uitvoeringsorganisaties (op basis van gemeentelijke subsidies en op basis van gemeenschappelijke regeling)
2. Maatschappelijke partners
3. Private partijen (zoals zorgaanbieders)

1. Opvoeden en opgroeien

De gemeente biedt ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien van kinderen en jeugdigen.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Veilig Honk: Adressen van mensen die vrijwillig een veilige plek bieden onderweg van of naar school, als scholieren onderweg iets onaangenaams meemaken	Basisscholen
Algemene voorzieningen	
Ambulante ondersteuning (ondersteuning aan huis) door jeugdprofessionals	 centrum voor jeugd en gezin
Trainingen, interventies, spellen, werkboeken voor lichte opvoedondersteuning	 centrum voor jeugd en gezin meer Moerdijk twb THUISZORG MET AANDACHT GGZ WNB Westelijk Noord-Brabant GGD
Inloopsprekken op school door jeugdprofessionals en jeugdverpleegkundigen	 centrum voor jeugd en gezin GGD twb THUISZORG MET AANDACHT
Contacten met huisarts- en jeugdartsen	 centrum voor jeugd en gezin GGD twb THUISZORG MET AANDACHT
Leren van fouten, voorkomen van evt criminaliteit	Halt.
Project preventieve opvoedondersteuning voor statushouders (leren over opvoeden in Nederland)	 VluchtelingenWerk Nederland
Leesbevordering en mediawijsheid	de Bibliotheek
Maatwerkvoorzieningen	
Laagcomplex zorg is een vorm van niet vrij toegankelijke jeugdhulp voor diverse problematiek. Hiervoor is een doorverwijzing nodig van een jeugdprofessional, jeugdbeschermer of arts.	Ongeveer 120 regionaal gecontracteerde zorgaanbieders
Hoogcomplex zorg zijn zorgcombinaties voor kinderen met de zwaarste zorgvragen.	Zes zorgcombinaties
Jeugdzorg Plus (gesloten jeugdhulp): op basis van vrijwillige (Jeugdzorg Plus) of gedwongen (Jeugdbescherming of Jeugdreclassering) doorverwijzing. Dit is een ingrijpende vorm van hulp waarbij kinderen verplicht worden opgenomen. Betreft uitzonderlijke situaties waarbij kinderen een gevaar voor zichzelf of anderen zijn en anders niet de juiste hulp krijgen.	 Almata Via Jeugd
Pleegzorg: (tijdelijk) wonen bij een ander gezin/ vrijwillig en gedwongen	 VIGERE JEUGDPLEEGGEZINSHUISHOOP

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Woonzorg: (tijdelijk) wonen bij professionele opvoeders, gezinshuis of leefgroep	Circa 15 aanbieders (vrijgevestigden en organisaties)
<p>Jeugdbescherming/ jeugdreclassering: vorm van gedwongen jeugdhulp. Op advies van de Raad vd Kinderbescherming kan de rechter een gedwongen maatregel uitspreken waarbij gezinnen onder toezicht worden geplaatst. De jeugdbeschermers en jeugdreclasseerders van de Gecertificeerde instellingen voeren de maatregel uit en hebben de regie binnen het gezin. De gemeente draagt de financiële verantwoordelijkheid en houdt vinger aan de pols. Samenwerking met GI ruim voor beëindiging maatregel.</p>	<p>Speciaal Gecertificeerde instellingen:</p> <div data-bbox="810 501 1318 748"> </div>

2. Onderwijs

Als gemeente ondersteunen en faciliteren wij het kunnen volgen van een opleiding en onderwijs. Soms direct aan de inwoners, of indirect via een andere organisatie, stichting of vereniging.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Taal oefengroepen en taalcafé in de bibliotheek	de Bibliotheek
Algemene voorzieningen	
Taalcoaching statushouders	 VluchtelingenWerk Nederland
Aanbod van cultuurcoaches of sportcoaches als school hierin zelf niet kan voorzien	Basisscholen
Lees- en taalbevordering op kinderdagverblijf	de Bibliotheek
Basiseducatie (taal-, reken- en digitale vaardigheden) voor volwassenen: wordt regionaal georganiseerd. Lokaal een heel gericht aanbod op taalontwikkeling en taalbeheersing voor specifieke groepen (randvoorwaardelijk voor het kunnen ontvangen/begrijpen van oa Wmo hulp)	de Bibliotheek curio
Bestrijding laaggeletterdheid	de Bibliotheek

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
NT2 onderwijs (Nederlands als 2e taal) aan statushouders in het kader van de Inburgering, op B1 niveau als norm	Regie bij: <i>Hart van West-Brabant</i> Uitvoering door:
Onderwijshuisvesting (schoolgebouwen en gymfaciliteiten)	
Stimulering aanpak ziekteverzuim via M@ZL (medische advisering ziekgemelde leerling)	Scholen LEERPLICHT /REGIONAAL BUREAU /WEST-BRABANT
Preventieve trainingen gericht op mentaal welbevinden op school	Scholen <i>THUISZORG MET AANDACHT</i>
Trainingen gericht op mentaal welbevinden op school en daarbuiten	Steunpunt Primair en Voortgezet onderwijs
Leerlingenzorg op school	Scholen LEERPLICHT /REGIONAAL BUREAU /WEST-BRABANT
Leren van fouten, voorkomen van evt criminaliteit	Halt.
Maatwerkvoorzieningen	
Leerlingenvervoer: rolstoel- of taxibus, openbaar vervoer, vergoeding voor eigen vervoer	
Voorschoolse educatie (VE) op kinderdagverblijven om onderwijsachterstanden te voorkomen (extra aandacht voor taal en ontwikkeling)	Diverse kinderdagverblijven met als grootste aanbieder
Onderwijszorgarrangementen (OZA) voor voortgezet onderwijs: Langdurige schooluitval voorkomen: Kinderen die dreigen uit te vallen uit de schoolsetting halen en in een andere locatie plaatsen om zorg binnen onderwijstijd te ontvangen met als doel terug te keren naar regulier onderwijs.	Koraal <small>wonen leren werken</small> (locaties: Plein3 en Avonturijn)
Zorg/begeleiding/proces-verbaal aan schooluitvallers met oa strafbare feiten	LEERPLICHT /REGIONAAL BUREAU /WEST-BRABANT NEET, Onmyway

3a. Fysieke gezondheid

Ondersteuning bij een fysiek gezond leven.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Algemene voorzieningen	
Sport- en beweegaanbod voor 0-100	
Sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking	
Jaarlijkse subsidies sportverenigingen, EHBO-verenigingen	
Uitvoering projecten gezonde voeding kinderdagverblijven, scholen, rookvrije scholen en sportverenigingen	
Prenataal huisbezoek	
Kansrijke Start, stimuleren gezonde start voor de eerste 100 dagen van een kind	 Verloskundigen, kraamhulp, ziekenhuizen, huisartsen
Maatwerkvoorzieningen	
Reablement met ergotherapie gericht op huishoudelijke activiteiten	Ergotherapeuten
Sociale Benadering Dementie: verhogen welzijn en daarmee fysieke en mentale gezondheid mensen met dementie	
Wijkzuster, inzet op preventieve signalen	
Financiële regeling via Jeugd Sport fonds, zodat inwoners met geringe financiële draagkracht hun kinderen toch kunnen laten sporten	
Doorverwijzen naar medisch kinderdagverblijven, Sociaal Medische indicatie	
Financiële ondersteuning contributie sportverenigingen via maatschappelijke participatie webshop Meedoen	

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
<p>Basisgezondheidszorg</p> <p>Ambulancevervoer</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring en advisering gezondheidssituaties 2. Medisch milieukundige zorg 3. Technische hygiënezorg (bijv kinderdagverblijven) 4. Infectieziektebestrijding 5. Bevolkingsonderzoeken 6. Forensische geneeskunde 7. Openbare geestelijke gezondheidszorg 8. Sociaal-medische advisering (bijv aan vluchtelingen over Nederlandse gezondheidszorg) 9. Rijksvaccinatieprogramma 	<p>Regionaal Ambulancevervoer</p>
<p>Jeugdgezondheidszorg</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Monitoring en signalering ontwikkeling gezondheid 12. Plannen en organisatie zorgbehoefte gezinnen 13. Screeningen en vaccinaties 14. Voorlichting, advies, instructie en begeleiding 	

3b. Mentale gezondheid

Ondersteuning bij het mentaal gezond leven.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Stimulering en ondersteuning inzet van vrijwilligers om inwoners te ondersteunen op diverse vlakken	
Bezoeken van ouderen ter voorkoming eenzaamheid en vergroten welzijn via project Samen in Ons Moerdijk	
Ondersteuning activiteiten, hulp en ondersteuning binnen Huizen van de Wijk en steunpunten	
Mede mogelijk maken van Alzheimercafé	
Stimuleren Lotgenotencontact	
Jaarlijkse subsidies vrijwilligersorganisaties	
Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Algemene voorzieningen	
Sport- en beweegaanbod voor 0-100 en voor mensen met beperking	
Maatschappelijk Werk	
Mantelzorgwaardering en ondersteuning	 (Mantelzorg Moerdijk)
Inloop GGZ (fysieke inlooppunten, themabijeenkomsten, inzet ervaringsdeskundigheid, crisiskaart)	
Sociale vaardigheden trainingen (SOVA) Jeugd	
Steunpunt GGZ op Primair en Voortgezet Onderwijs	
M@zl op Primair en Voortgezet Onderwijs	Scholen

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Groepsbijeenkomsten jongeren	 meer Moerdijk
Ambulante begeleiding voor jeugd	 centrum voor jeugd en gezin
Maatwerkvoorzieningen	
Behandeling psychische problemen Jeugd: doorverwijzen naar medisch kinderdagverblijven (dit is een taak en verantwoordelijkheid van de gemeente)	 centrum voor jeugd en gezin
Begeleiding groep en/of individueel gericht op bevorderen zelfredzaamheid en participatie (Wmo)	Keuze uit 23 zorgaanbieders
Monitoring en advisering gezondheidssituaties, bevolkingsonderzoeken, Openbare geestelijke gezondheidszorg, Sociaal-medische advisering	
Jeugdgezondheidszorg Monitoring en signalering ontwikkeling gezondheid Plannen en organisatie zorgbehoefte gezinnen Screeningen en vaccinaties Voorlichting, advies, instructie en begeleiding	 twb THUISZORG MET AANDACHT
Bemoeizorg Vorm van zorg waarbij we zelf op mensen afstappen die complexe problemen hebben op meerdere gebieden in hun leven en zelf geen zorg vragen of zorg mijden (o.a. drugs- en alcoholmisbruik, ernstige vereenzaming, vervuiling en verwaarlozing). Vaak veroorzaken ze overlast of vormen ze een gevaar voor zichzelf of voor anderen. Het bemoeizorgteam legt ongevraagd contact en streeft ernaar dat mensen uiteindelijk toch hulp accepteren, zodat er een leefsituatie ontstaat die voor henzelf en hun omgeving acceptabel is.	 GGz Breburg
Wijk GGZ-er	 GGz Breburg

4. Werk

Als gemeenten geven wij ondersteuning bij het kunnen vinden van werk en of het kunnen werken of bezig zijn. Doelgroep: mensen die dit niet zelf kunnen

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Algemene voorzieningen	
Stimuleren van het doen van vrijwilligerswerk om bezig te blijven	
Participatieplaatsen cq werkervaringsplaatsen	 Diverse bedrijven en organisaties die via Werkplein actief worden aangestuurd/gematcht
Re-integratie als totale spectrum aan middelen om iemand te laten participeren/naar werk te begeleiden. Dat kan per doelgroep verschillen. Voor iedere doelgroep zijn er andere middelen beschikbaar zoals: Diverse leerwerktrajecten of ontwikkelplekken om nodige ervaring op te doen om de stap naar werk te kunnen maken.	 In samenwerking met WVS en ISD
Als gemeente ondersteunen wij initiatieven voor garantiebanen bijvoorbeeld op fort sabina	
Jobcoach /Casemanager voor de begeleiding werk en uitkering evt op de werkvloer een jobcoach.	
Begeleiding bij het leren van vaardigheden en toeleiding naar werk in het kader van inburgeringstraject statushouders	
Maatwerkvoorzieningen	
Arbeidsmatige dagbesteding Biedt een alternatief als school of werk niet mogelijk is	Keuze uit 8 zorgaanbieders
Ontwikkelingsgerichte dagbesteding Voor mensen die tijdelijk ondersteuning hebben om door te stromen naar beschermt werk of doelgroepregister. (Wmo)	Keuze uit 5 zorgaanbieders

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
<p>Garantiebanen: banen waarvoor een aanpassing of ondersteuning voor nodig is. Zoals het project inclusief Moerdijk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt</p> <p>Loonkostensubsidie voor bedrijven om garantiebanen mogelijk te maken</p> <p>Beschut werken: zorgplicht</p>	<div data-bbox="805 398 1045 504"> </div> <div data-bbox="1050 432 1204 465">en bedrijven</div> <div data-bbox="826 533 1034 604"> </div> <div data-bbox="1034 571 1232 600">Hart van West-Brabant</div> <div data-bbox="1264 571 1423 604">(Buigbudget)</div> <div data-bbox="817 645 954 757"> </div> <div data-bbox="810 779 1343 813">(3 locaties, in Boz Roosendaal en Etten-Leur)</div>

5. Wonen

Ondersteuning bij thuis kunnen blijven wonen

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Netwerkondersteuning voor tijdelijke opvang Jeugd	Binnen het eigen netwerk; familie, burens etc.
Pilot langer thuiswonen in Klundert	
Algemene voorzieningen	
Daklozenopvang <ul style="list-style-type: none"> • Doorstroomvoorziening • Crisiswoningen • Opvangplekken voor jongeren 	
Bieden van passende huisvesting aan statushouders (cf de gemeentelijke taakstelling)	
Stimuleringsregeling (aantrekkelijke lening voor woningaanpassingen om langer thuis te kunnen blijven wonen)	
Woonadvies maatschappelijk werk	
Bemoeizorg ter voorkoming van uithuiszetting	
Maatwerkvoorzieningen	
Vrouwenopvang	
Woningaanpassingen bijv een traplift (Wmo)	 medipoint Aannemers op offertebasis
Individuele begeleiding (Wmo)	Keuze uit 16 aanbieders
Verhuiskostenvergoeding (Wmo) Als de woning niet of moeilijk aanpasbaar is	
Fonds Sociaal domein, voor acute, urgente situaties	
Hulpmiddelen WMO	 medipoint

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Pleegzorg, woonzorg, gesloten jeugdzorg (zie leefgebied 1. opvoeden en opgroeien)	
Beschermd wonen in de wijk, geclusterd of volledig verzorgd, voor volwassenen	25 aanbieders GGz Breburg

6. Financiën

Ondersteuning bij een gezonde financiële situatie.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Spreekuur Geld en Recht voor particulieren: Ondersteuning bij administratie, juridische vragen, aanvragen van uitkeringen en andere voorzieningen en schuldhulpvragen.	
Begeleiding bij financiën en schuldenproblematiek	
Platform voor ondernemers met vragen over bedrijfsvoering, financiën etc.	Collega-ondernemers in het eigen vakgebied
Startpunt geldzaken, ter bevordering van financiële zekerheid door aanbieden van online geldplannen	
Algemene voorzieningen	
Vroeg erop af/ Vroegsignalering: Wanneer een inwoner problemen heeft met het betalen van de maandelijkse rekeningen voor huur, energie, water en/of zorgverzekering, neemt een hulpverlener van gemeente contact op.	 Energiebedrijven en zorgverzekeraars
Wekelijkse voedselpakketten voor huishoudens met een (besteedbaar)inkomen onder het sociaal minimum	
Vergoeding voor leerlingenvervoer (OV of eigen vervoer)	
Webshop Maatschappelijke Participatie (Vergoeding voor sport- en cultuuractiviteiten, educatie & vervoer)	
Cursus rondkomen met inkomen	
Financiële ontzorging en aansluitend ondersteuning zelfstandig financieel beheer statushouders	
Maatwerkvoorzieningen	
Wmo begeleiding individueel bij financiële zaken	Keuze uit 16 aanbieders
Vergoeding voor Meedoen op school	

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Vergoeding voor Meedoen aan Sport en Cultuur	
Vergoeding voor Sociale Participatie van kinderen	 ontwikkeling voor alle kinderen
Individuele studietoelage voor mensen met een beperking	
Individuele inkomensvoorschot voor mensen die langdurig een laag inkomen hebben	
Trajectbegeleiding bij financiële problemen	
Schuldhelpverlening Fase I (particulieren en ondernemers) Advies, budgetbeheer, budget coaching, toeleiden schuldregeling/wsnp	
Schuldhelpverlening Fase II (particulieren en ondernemers) Uitvoeren schuldregeling en/of Wsnp	
Bijstandsuitkering (vanuit Participatiewet)	
Bijzondere bijstand voor <ul style="list-style-type: none"> • Algemeen dagelijks leven • Voorzieningen voor het huishouden • Voorzieningen voor opvang • Kosten voor maatschappelijke zorg • Financiële transacties • Omscholing/ studie • Medische dienstverlening /collectieve zorgverzekering 	
Social Medische Indicatie (SMI) (leidt tot vergoeding kinderopvangkosten)	
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	 Belastingensamenwerking West-Brabant

7. Algemeen dagelijks leven en huishouden

Ondersteuning bij het schoonhouden van het huis, het dagelijks kunnen runnen van het huishouden.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Algemene voorzieningen	
Wijkzuster voor vroegtijdige signalering van zorgen	
Maatschappelijk Werk (individueel gericht)	
Mantelzorgondersteuning	
Begeleiding Vluchtelingen: <ul style="list-style-type: none"> • de regievoerder inburgering begeleidt de statushouders bij het inburgeringsproces. • maatschappelijke begeleiding wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk 	
Maatwerkvoorzieningen	
Wmo Begeleiding individueel: het versterken en/of uitbreiden van het sociale netwerk, ondersteuning bij de post en administratie, het organiseren van het huishouden, het creëren van een dagstructuur of daginvulling en psychosociale ondersteuning	Keuze uit 16 aanbieders
Huishoudelijke Ondersteuning (HO) Schoonhouden woning, wasverzorging, maaltijden, boodschappen en kindzorg.	Keuze uit 8 aanbieders HO, waarvan 4 aanbieders HO-plus / Waspunt
Vervoer/verplaatsen (scootmobiel)	 medipoint
Kleinschalig collectief vervoer: Deeltaxi	
Wmo woningaanpassingen (traplift, etc..)	 medipoint Aannemers op offertebasis

8. Veiligheid

Ondersteuning bij veilig kunnen zijn, veilig thuis kunnen wonen.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Algemene voorzieningen	
Wanneer volwassenen en/of gezinnen in onveilige situaties verkeren, kan er anoniem gemeld worden of zelf contact worden opgenomen voor hulp. Er is laagdrempelige hulp beschikbaar door professionals die gespecialiseerd zijn in het realiseren van directe veiligheid. Vervolgens wordt ingezet op het versterken van de aanwezige beschermende factoren en het wegnemen of verminderen van risicofactoren	
Netwerkoeverleg bestrijding jeugdoverlast	
Crisisteam (CIT) Richt zich op het herstellen van de veiligheid van het kind en het normaliseren van de situatie.	
Crisismeldpunt 0-100 Eén centraal aanmeldpunt voor alle crisissituaties van 0-100+. Professionals en inwoners kunnen het crisismeldpunt bellen wanneer: <ul style="list-style-type: none"> • Iemand zichzelf of anderen ernstig in gevaar kan brengen. • Iemand problemen heeft waar hij/zij zelf niet uit komt (verwaarlozing, psychische problemen). • Verplichte zorg nodig is voor iemand in de directe omgeving. Het crisismeldpunt vormt het schakelpunt, na triage, naar de juiste crisisdienst.	

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
<p>Mass overleg: Maatschappelijke Steunsystemen</p> <p>In de regio Breda regisseert GGZ Breburg een aantal maandelijkse casuïstiekoverleggen om mensen met complexe problemen in hun eigen omgeving te helpen. Besproken wordt wie actie onderneemt</p>	
Casusregie Wmo	Wmo-consulenten
Wijk GGZ-er	
Maatwerkvoorzieningen	
Begeleiding thuis volwassenen	Keuze uit 16 aanbieders
<p>Jeugdbescherming en Jeugdreclassering</p> <p>Onder toezichtstelling/Uithuisplaatsing kinderen</p> <p>(uitvoering gebeurt door de gecertificeerde instellingen maar hele veiligheidsketen is betrokken, incl CJG, Veilig Thuis, Rechtbank en Raad voor de Kinderbescherming)</p>	<p>Gecertificeerde instellingen:</p>
Zorginzet bij complexe veiligheidszaken	 <p>Meldpunt Handhavers</p>

9. Sociale participatie

Ondersteuning vanuit de gemeente om ervoor te kunnen zorgen dat inwoners kunnen meedoen aan de de samenleving. Enerzijds ondersteunt de gemeente hiervoor organisaties, anderzijds inwoners rechtstreeks.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Regeling vitale en cultuurrijke samenleving <ul style="list-style-type: none"> gericht op een samenleving waar inwoners hun talenten op het gebied van sport en cultuur kunnen ontwikkelen; waar een gezonde leefstijl en een vitale samenleving wordt bevorderd. waar sportieve en cultuurrijke activiteiten worden gedaan. Voor activiteiten passend binnen deze doelen zijn subsidies beschikbaar	
Ondersteuning van vrijwilligersorganisaties zoals sportclubs, verenigingen, buurtfeesten, culturele organisaties (door o.a. expertise, subsidies) Persoon	
Mogelijkheid tot ontmoeten en gezelschap in Pluspunten en Huizen van de Wijk en Bibliotheek	
Algemene voorzieningen	
Trainingen gericht op mentaal welbevinden binnen en buiten school	 Steunpunt Primair en Voortgezet Onderwijs
Diverse sport- en cultuuractiviteiten	
Ontmoeten en samen activiteiten ondernemen in Buurtkamers Willemstad en Zevenbergen (professionals aanwezig)	
Webshop Maatschappelijke Participatie (vergoeding voor sport- en cultuuractiviteiten, educatie & vervoer)	
Ondersteuning van mantelzorgers	
Ondersteuning van vrijwilligers	
Diverse weerbaarheidstrainingen <ul style="list-style-type: none"> Sociale vaardigheden training 	

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Ondersteuning mensen met dementie (met pilot sociale benadering dementie in Klundert)	
Project Samen in Ons Moerdijk met huisbezoeken aan ouderen om eenzaamheid te voorkomen en welzijn te vergroten	
Maatwerkvoorzieningen	
Wmo hulpmiddelen mobiliteit (o.a. scootmobiel)	 medipoint
Dagbesteding	Belangrijkste aanbieders
Individuele begeleiding thuis	16 aanbieders
Huishoudelijke ondersteuning, schoon huis zodat inwoner visite kan ontvangen	8 aanbieders
Individuele vervoersvoorziening: Deeltaxi	
Kleinschalig collectief vervoer: Deeltaxi	

10. Mobiliteit

Ondersteuning bij mobiliteit om te kunnen deelnemen aan de samenleving.

Producten / regelingen/ diensten	Aanbieders
Eigen kracht/zelfredzaam	
Sociaal netwerk/informele hulp	
Vrijwilligers, maatjesvoer	
Algemene voorzieningen	
Gymvervoer bij > 1 km voor groep 3 en 4 van basis-scholen met touringcar	 DUTAX REIZEN
Gymvervoer bij > 2 km voor groep 3 t/m 8 van basis-scholen met touringcar	
Meedoen Pas: OV- chipkaart waarmee tegen lager tarief te reizen is	 Werkplein Hart van West-Brabant
Maatwerkvoorzieningen	
Leerlingenvervoer	Zie leefgebied Onderwijs
Vervoer in arrangementen van zorgaanbieders	Maatwerk taxibedrijven
Individuele vervoersvoorziening, Deeltaxi	
Kleinschalig collectief vervoer: Deeltaxi	

Conclusies

Conclusies

In 2021 zijn we gestart met de Scan Mens en Maatschappij. Ons doel was om de wettelijke en lokaal bestuurlijke opgaven accuraat in beeld te brengen. Inmiddels hebben we dat gedaan voor 28 wetten en 244 van de in totaal 271 taken binnen het sociaal domein. Bovendien zijn we nu in staat om deze informatie digitaal te ontsluiten en te wijzigen wanneer dat nodig is.

Tijdens het werken aan de scan bleek al snel dat formuleringen van taken en wetten vaak erg algemeen zijn. En waar sommige wetten heel gedetailleerd en strak zijn, bieden andere ruimte voor lokale invulling. Het is dus zaak als gemeente Moerdijk te bepalen wanneer wij vinden dat doelen bereikt zijn.

Daarnaast kunnen we eigen keuzes maken met het vormen van lokaal beleid en zo inspelen op wat de inwoners van Moerdijk nodig hebben. Die keuzes zijn gebonden aan grenzen. De arbeidsmarkt is namelijk krap, ook in de zorgsector en er zijn grenzen aan de budgetten. Daarom is het belangrijk tijdig keuzes te maken om onze ondersteuning duurzaam te houden voor de toekomst, voor de mensen die het echt nodig hebben.

De inzichten die we opdeden bij het uitvoeren van de scan zijn in dit kader heel zinvol. Ze vormen de leidraad voor te benutten kansen in de toekomst, samen met de uitgangspunten voor het sociaal-maatschappelijk domein die de gemeenteraad van Moerdijk in het najaar van 2021 vaststelde. Ook vormen ze de basis voor de te nemen maatregelen in het kader van de financiële taakstelling van 1.7 miljoen euro die de raad in december 2020 aan het college heeft opgedragen.

Inzichten

Interne organisatie

De verantwoordelijkheden van de gemeente lopen flink uiteen. Van hulp aan (aanstaande) ouders en begeleiding in het gezin tot extra ondersteuning voor onderwijs. Van mensen ondersteunen bij het vinden van (betaald) werk tot het vervoer van leerlingen naar school. Van jong tot oud, de gemeente heeft taken in alle levensfasen. Die taken hangen met elkaar samen en hebben invloed op elkaar. Snelle en goede ondersteuning bij dreigende armoede en schulden kan bijvoorbeeld klachten op sociaal en gezondheidsvlak voorkomen. En het faciliteren van vervoer stelt inwoners in staat om mee te doen aan educatie, sport en cultuur.

Door het in kaart brengen van taken, weten we nu als gemeente veel beter wat we daadwerkelijk moeten doen. Dat heeft intern de bewustwording in gang gezet over wat onze rol is en waar onze taken ophouden. We beseffen ook dat we duidelijker grenzen moeten stellen aan het bieden van hulp en dat we meer moeten sturen op resultaten. Vaak doen we dit (nog) niet, omdat niet helder genoeg geformuleerd is met welk resultaat we tevreden zijn. Daardoor zijn we soms te lang bezig met een onderwerp, waardoor de kosten en baten uit verhouding kunnen raken.

Gezien de veelheid en verscheidenheid aan taken is het verklaarbaar dat we, gedreven vanuit een 'hulpverleningsmindset,' ondersteuning willen (blijven) bieden. Maar ons doel is dat inwoners van Moerdijk zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en mee kunnen doen aan de samenleving. Terug naar het normale leven, naar eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid.

Daarbij vinden we het van groot belang te focussen op preventie. Als gemeente willen we het liefst ernstige en complexe problemen voorkomen of – als dat niet lukt – deze in een vroeg stadium signaleren en aanpakken. Daarom stellen we in toenemende mate vrij toegankelijke hulp laagdrempelig beschikbaar. Denk bijvoorbeeld aan algemene voorzieningen in buurthuizen waar inwoners zo kunnen binnenlopen.

Nu we onze taken en rollen zuiver in beeld hebben, is het tijd voor de volgende stappen:

Het (opnieuw) formuleren van doelstellingen en bijbehorende indicatoren voor de meeste taken binnen het sociaal domein én nog meer gaan werken volgens de vastgestelde uitgangspunten.

Ook voor de verbanden tussen diverse wettelijke taken is meer aandacht nodig. Er zijn veel raakvlakken, denk onder meer aan de beleidsgebieden jeugd, onderwijs en zorg. Soms is, ook vanuit wetgeving, onduidelijk

wie waarvoor verantwoordelijk is. We moeten voorkomen dat hierdoor kinderen met problemen tussen wal en schip vallen. Inmiddels worden al wel doelstellingen voortkomend uit afzonderlijke wettelijke taken met elkaar gecombineerd. Dat leidt op verschillende plekken tot een effectievere inzet van mensen en middelen. Niet alleen tussen de (wettelijke) taken binnen het domein Mens en Maatschappij is er een complexe samenhang. Dat geldt ook voor het verband met taken van andere domeinen van de gemeente. Zo is het bewaken van de publieke gezondheid nog onvoldoende geborgd in ons gemeentelijk besluitvormingsproces. Voorzieningen op het gebied van zorg moeten bijvoorbeeld geborgd zijn bij het bouwen van een nieuwe woonwijk.

We gaan nog meer onderlinge verbanden tussen verschillende wettelijke taken in beeld brengen. Dit maakt (de noodzaak tot) integraal werken visueel zichtbaar. Hoofdstuk 2 laat zien dat we daarin de eerste stappen hebben gezet. Takenpakketten van een aantal medewerkers zijn al logischer ingedeeld. Met meer inzicht in onderlinge verbanden kunnen we dit verder doorvoeren.

De scan vormt de opmaat naar een nieuwe manier van werken. Een aanpak waarbij duidelijk is wat onze rol is en welke doel we willen bereiken, met welk resultaat we tevreden zijn en waar onze taak ophoudt. Deze nieuwe manier van werken zal een doorlopend proces blijven. Wetten en maatschappelijke vraagstukken veranderen met regelmaat. De verhoudingen met en ontwikkelingen bij uitvoeringsorganisaties of andere partners staan niet stil. Dit alles vraagt continu een scherpe blik op onze wettelijke taken en politieke opgaven. We moeten ons als gemeente steeds blijven afvragen: Moeten we nog hetzelfde? Willen we nog hetzelfde? Wanneer zijn we tevreden?

Op dit moment zijn de principes van de nieuwe manier van werken al zichtbaar in onze organisatie. Er is een beweging op gang gebracht. Medewerkers vragen zich steeds meer af: Wat moeten we nu precies doen en wanneer is het klaar? Ben ik de juiste persoon voor deze vraag? Ook bij nieuwe aanbestedingen worden de principes van de nieuwe aanpak al ingezet, zoals bij de aanbestedingen voor Wmo begeleiding en Wmo huishoudelijke ondersteuning. We vragen ons steeds af voor welk doel we een partner inschakelen en wat deze precies voor ons kan betekenen.

Externe organisaties

Als gemeente hebben we veel relaties: collega-overheden waarmee we een samenwerkingsverband vormen; uitvoeringsorganisaties die werken op basis van een gemeenschappelijke regeling (Werkplein, GGD) of op basis van een gemeentelijke subsidie (Surplus, Meer Moerdijk, Bibliotheek); commerciële partijen bij wie we ondersteuning en zorg inkopen (200 tot 250 aanbieders) en maatschappelijke partners waarmee we nauw samenwerken (Onderwijs, Woonkwartier, Politie etc).

Veel van onze taken en verantwoordelijkheden worden uitgevoerd door externe organisaties. Het is dan ook van groot belang dat zij handelen conform de gemeentelijke visie, doelen en uitgangspunten. Idealiter zijn die geformuleerd samen met de betrokken organisaties. We willen veel meer investeren in deze relaties en het leren van elkaar.

We zien in dat van onze kant verbetering nodig is bij het verlenen van opdrachten. We moeten naar opdrachtnemers toe duidelijker maken welke doelen we willen behalen en wanneer we tevreden zijn. We willen bindende afspraken maken over doorlooptijden en beëindiging van hulpverleningstrajecten. We zullen meer resultaatgerichte afspraken maken met uitvoeringsorganisaties, met concrete doelen en bijbehorende indicatoren. Dit kan gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering, het personeel en de huisvesting van uitvoeringsorganisaties. Door heldere opdrachtverstrekking kunnen we het bestaande aanbod stroomlijnen, voorzieningen op elkaar afstemmen en versnippering tegengaan.

Wat betreft doorlooptijden en een punt zetten achter een zorgtraject, bevat de opdrachtverlening aan zorgaanbieders van Jeugdhulp een financiële prikkel. De aanbieders krijgen vooraf de helft van het benodigde bedrag voor de te verlenen zorg. De tweede helft volgt als het doel bereikt is.

Voor jeugdprofessionals die veel lichte hulp bieden, werkt dit anders. Voor bepaalde situaties is het verplicht om te werken met SKJ-geregistreerde hulpverleners. Wie ingeschreven staat bij de SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) moet voldoen aan hoge kwaliteitseisen én is hoofdelijk aansprakelijk voor schade, ook na afloop van een traject. Dit laatste kan deze professionals belemmeren in het stopzetten van hulpverlening.

We realiseren ons dat volledig overschakelen op de nieuwe manier van werken meerdere jaren zal kosten. Organisatorische veranderingen vragen tijd en vanuit maatschappelijk oogpunt is het belangrijk dat uitvoerende partners overeind blijven. Daarnaast vergen ook aanbestedingsverplichtingen en bestuursrechtelijke zaken de nodige tijd.

Inwoners

Krapte op de arbeidsmarkt en beschikbare budgetten maken dat we als gemeente heel goed moeten kijken naar de inzet van mensen en middelen. Ook van onze inwoners vragen we daarom meer dan in het verleden. We doen in toenemende mate een beroep op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen én op het eigen sociale netwerk. Gezien de krappe arbeidsmarkt en krappe budgetten maar ook gezien de toenemende nadruk op re-ablement. Zelf weer (gedeeltelijk) in staat zijn om zaken op te pakken, met name bij ouderen. Dit draagt bij aan eigenwaarde en levensplezier. Daarnaast kunnen problemen bij kinderen en jongeren ook gewoon deel uitmaken van het leven, georganiseerde hulp is niet altijd nodig. Is dat wel het geval, dan maken we afspraken over doorlooptijden en (te bereiken) doelen. Soms gelden bij voldoende draagkracht voorwaarden om in aanmerking te komen voor ondersteuning. Ten slotte zullen we meer de vinger aan de pols houden, omdat situaties in de loop van de tijd veranderen. Zo kan bijvoorbeeld in het eigen netwerk ineens ruimte voor mantelzorg vrijkomen. Ook kunnen nieuwe mogelijkheden ontstaan voor iemand die al langere tijd in een uitkering zit.

Kansen

Doen wat we moeten doen

Activiteiten die niet bijdragen aan het uitvoeren van een wettelijke taak of van een gemeentelijk doel zullen gaandeweg komen te vervallen. Dit schept ruimte voor het benutten van tal van kansen in de komende jaren. Deze kansen liggen op allerlei vlakken en komen voort uit de hiervoor beschreven inzichten. De eerder door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten voor het sociaal domein lopen als een rode draad door deze kansen heen.

Opvoeden en opgroeien: Normaliseren en meer contact tussen zorg en onderwijs

Zo biedt het Handelingskader Grenzen aan de Jeugdzorg nieuwe perspectieven. De negen gemeenten in de zorgregio West-Brabant West willen de ondersteuning en zorg voor kinderen en jongeren zo 'normaal en dichtbij' mogelijk maken. Dat betekent: Minder kinderen naar het speciaal onderwijs, meer kinderen met de juiste ondersteuning naar het reguliere onderwijs. Overschakelen naar kleinere begeleide woonvormen voor jeugdigen, zoveel mogelijk in een gezinsachtige setting. Minder uithuisplaatsingen. Het jongerenwerk voor de doelgroep tot 27 jaar beter benutten, in plaats van of in combinatie met Wmo-voorzieningen. Ten slotte willen we een aantrekkelijk sportaanbod creëren om de mentale gezondheid van jongeren te bevorderen.

Het contact tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin en het onderwijs is al structureel. Dat zal in de toekomst ook gelden voor het contact tussen zorg en onderwijs. Hierdoor kunnen hulpvragen van leerlingen sneller en makkelijker beantwoord worden. De gemeente gaat leerkrachten stimuleren een grotere rol te spelen bij het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling, zodat eerder passende hulp ingezet kan worden. Leer- en ontwikkelingsachterstanden vroeger in beeld brengen, maakt een beter passende onderwijsplek of het inzetten van een onderwijs-zorgarrangementen mogelijk.

Gezondheid: bredere inzet

Op het vlak van gezondheid hadden we tot voor kort een formatie van 24 uur. Door het uitvoeren van de scan zagen we in dat de taakomvang veel groter is. We investeerden voor dit beleidsgebied in een extra fte en zien nu kansen om de aandacht voor gezondheid ook meer te koppelen aan preventie, aan re-ablement en aan organisatiebrede thema's. Denk aan de omgevingsvisie, de havenstrategie en klimaatverandering.

Verder willen we op gezondheidsvlak onder andere drempels wegnemen om te revalideren én de mogelijkheden van zorgverzekeringen beter benutten. Ook investeren in de huisartsen als verwijzer naar CJG en welzijnsvoorzieningen (Welzijn op recept) in plaats van (meteen) naar gespecialiseerde zorg.

Mobiliteit: slimmer combineren

Al met ingang van het nieuwe schooljaar 2022/2023 flinke wijzigingen plaats in het leerlingenvervoer. We regelen vanaf dan taxivervoer op basis van de begin- en eindtijden in de schoolgids en niet langer op basis van individuele roosters. En één uur wordt het streven voor een enkele reis in plaats van de norm. Bij een nieuwe aanbesteding van het Wmo-deeltaxivervoer per 1 januari 2024 zal gemeente Moerdijk nog meer samenwerking zoeken met het ov. Daarnaast gaat vervoer door vrijwilligers een grotere rol spelen.

Financiën: eerder bij de mensen zijn

Waar we de zorg en inzet voor volwassenen en jeugd zo licht mogelijk willen maken, willen we de ondersteuning bij financiële zorgen juist stimuleren. De impact van armoede- en schuldenproblematiek is veel groter dan alleen financiële stress. Gemeente Moerdijk gaat inwoners beter de weg wijzen in de bestaande regelingen en voorzieningen. Door samenwerking met werkgevers kunnen we in een vroeg stadium schulden signaleren en proactief ondersteuning aanbieden. We helpen ook bedrijven en zzp'ers: via www.de6voorondernemers.nl kunnen zij gratis advies inwinnen.

Een belangrijk instrument ter voorkoming van financiële problemen is mensen begeleiden naar (betaald) werk. Hierbij zullen we meer ruimte geven aan individuele behoeften, talenten en kwaliteiten. Zo willen we de uitstroom naar betaald werk makkelijker en duurzamer maken. En we gaan het gesprek aan met een grote groep mensen die al lang in een uitkeringssituatie zit. Wellicht zijn er voor deze inwoners nieuwe mogelijkheden om aan de slag te gaan.

Intensivering samenwerking gemeentelijke jeugdprofessionals, consultants, trajectbegeleiders en verwijzers

Om de werkprocessen van gemeente en verwijzers beter op elkaar te laten aansluiten, zullen consultants en jeugdprofessionals van de gemeente in 2023 een actievere rol vervullen. Zij hebben een brede kennis van het lokale aanbod, voorliggend veld en de specialistische zorg. Hierover gaan zij vanaf 2023 verwijzers beter informeren, zodat deze juist kunnen adviseren en verwijzen.

Voor de maatschappelijk werkers van Surplus is hier een taak weggelegd in de vorm van ambassadeurschap in de kernen. De gebiedscoördinatoren en de kernkaarten (ontwikkelingen per dorp of stadje) kunnen hier een ondersteunende rol in spelen.

Van producten naar maatwerk

‘Licht waar mogelijk, zwaar waar nodig’, is en blijft het motto van gemeente Moerdijk voor het bieden van ondersteuning en zorg vanuit het sociaal domein. We gaan het gebruik van vrij toegankelijke voorzieningen in het voorliggend veld sterker stimuleren. Zo willen we preventief of in een vroeg stadium ondersteuning bieden, het liefst vóórdat hulpvragen zich ontwikkeld hebben tot zwaardere problematiek. Uiteraard blijven we altijd zorgvuldig kijken wat een inwoner nodig heeft; iedere hulpvraag wordt onderzocht. Juist door te investeren in de intake, kan vanaf het begin de juiste hulp ingezet worden. Hierbij gaan we uit van maatwerk; we willen af van denken in producten.

Doorkijk naar 2023

In 2023 ronden we de Scan Mens en Maatschappij af met een derde en laatste deel. Hierin nemen we nog vier leefgebieden onder de loep, te weten: Sociale participatie, Wonen, Algemeen dagelijks leven en huishouden en Veiligheid. Ook kijken we naar afspraken met en resultaten van het Werkplein Hart van West-Brabant en de GGD, de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen.

Datzelfde geldt voor financieel omvangrijke subsidieregelingen zoals voor de bibliotheek, Surplus en Meer Moerdijk. Uitgaande van de doelen worden de opdrachten zorgvuldiger en smarter geformuleerd. Daar is in 2022 al een start mee gemaakt en heeft al geleid tot een maatregel (zie Maatregelen 2023).

Verder bestuderen we de toegangen loketten voor gemeentelijke hulp en ondersteuning. Ten slotte kijken we ook kritisch naar gebruikte overlegvormen en de bedrijfsvoering. Voor alle onderwerpen geldt: we brengen de feitelijke situatie in kaart én we zetten kansen voor de toekomst op een rij. Kansen kunnen liggen op het gebied van efficiënter en kostenbesparend werken, maar een kans kan ook betekenen dat we ergens extra in investeren.

Deel III zal net als deel I en II een waardevolle bron vormen van achtergrondinformatie én onderbouwing bij te maken keuzes voor toekomstige beleidsvorming en -uitvoering.

